

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Helena Kragelj

Naslov naloge: Usklajevanje prostovoljnega dela z družinskim in delovnim življenjem

Kraj: Srpenica

Leto: 2009

Št. strani: 69 **Št. tabel:** 19 **Št. grafov:** 19 **Št. virov:** 30 **Št. prilog:** 2

Mentor: doc. dr. Bojana Mesec

Deskriptorji: prostovoljno delo, prostovoljni gasilec, družinsko življenje, družinski člani, delovno življenje, delodajalec, prosti čas, usklajevanje.

Povzetek: V svoji diplomski nalogi sem raziskovala uspešnost usklajevanja prostovoljnega dela z družinskim in delavnim življenjem. Raziskava je poteka na konkretnem primeru prostovoljnega dela operativnih članic in članov Prostovoljnega gasilskega društva Srpenica. Prostovoljno delo ti vzame veliko časa, ki ga moraš usklajevati z družinskimi in delovnimi obveznostmi. V raziskavi sem ugotovila, da malo več kot polovica operativcev nima težav pri usklajevanju prostovoljne dejavnosti z družinskim življenjem, saj podporo družine pri njihovi dejavnosti ocenjujejo kot zelo dobro. Se pa več kot polovica prostovoljcev srečuje s težavami pri usklajevanju z delovnim življenjem, saj je podpora delodajalca manjša. Prostovoljci svoj prosti čas največ namenijo druženju z družino, otroci.

Descriptors: voluntary work, voluntary firemen, family life, family members, working life, employer, free time, harmonizing.

Abstract: I have researched into how successful voluntary work harmonizes with family and working life. My research was based on the concrete example of voluntary work done by voluntary fire brigade operatives in Srpenica. Voluntary work takes a lot of time, which has to be harmonized with family and work obligations. The results of my questionnaire showed that

little more than half of the operatives do not have problems with harmonizing their voluntary activities and family life. The family support for the voluntary activities is well valued. On the other hand, more than a half of the volunteers have problems with harmonizing their voluntary activities and work life. They get less support from their employers. Volunteers spend most of their free time with families and children.

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO
VISOKOŠOLSKI ŠTUDIJSKI PROGRAM

DIPLOMSKA NALOGA

USKLAJEVANJE PROSTOVOLJNEGA DELA Z DRUŽINSKIM
IN DELOVNIM ŽIVLJENJEM

Mentorica: doc. dr. Bojana Mesec

Helena Kragelj

Ljubljana 2009

**Kdor ne naredi nič za druge,
ne naredi nič zase.**
(Slovenski pregovor)

PREDGOVOR

Živimo v času in družbi, ki si je skrojila hiter tempo življenja. Vse več časa preživimo na delovnem mestu, kjer se kot individualisti pehamo za čim boljšim zaslužkom in višjo pozicijo. Po vseh službenih obveznostih pa nas doma čaka družina in naše dolžnosti do nje. Ne smemo pa tudi pozabiti, da je človek družabno bitje, ki potrebuje druženje s prijatelji.

Kljub vsem službenim obveznostim, skrbi za družino in družabnemu življenju, so nekateri še prostovoljci, ki marsikatero prosto urico namenijo prostovoljnemu delu, temu plemenitemu delu, ki je namenjeno sočloveku.

Taki plemeniti ljudje smo tudi v naši majhni vasici.

Srpenica je majhna vasica Gornjega Posočja, ki šteje nekaj manj kot dvesto prebivalcev, od tega ima gasilsko društvo približno sedemdeset članov. Podatek kaže, kako smo prebivalci Srpenice dejavni pri prostovoljni dejavnosti, ki je še kako dobrodošla pri naravnih nesrečah, ki so nas prizadele v zadnjih letih. Tudi sama sem aktivna operativka v našem društvu.

Tema moje diplomske naloge je prostovoljno delo, kjer sem na primeru operativnih članov PGD Srpenica raziskala, kako prostovoljci usklajujejo svojo prostovoljno dejavnost z delavnim, družinskim in družabnim življenjem.

Na koncu naloge sem podala ugotovitve raziskave ter podala sklepe in predloge za rešitev in izboljšavo posameznih problemov.

Za strokovno pomoč pri izdelavi diplomske naloge se zahvaljujem mentorici doc. dr. Bojani Mesec in vsem operativcem PGD Srpenica za sodelovanje pri anketi.

KAZALO:

PREDGOVOR

KAZALO

1	TEORETIČNI UVOD	10
1.1	PROSTOVOLJNO DELO	10
1.1.1	Opredelitev pojma prostovoljno delo	10
1.1.2	Prostovoljca naj odlikujejo naslednje vrline:	10
1.1.3	Pozitivni učinki prostovoljnega dela na posameznika	10
1.1.4	Kakšne možnosti nudi prostovoljno delo posamezniku	11
1.2	DRUŽINSKO ŽIVLJENJE	12
1.2.1	Opredelitev pojma družina	12
1.2.2	Sestava družine in vloge družinskih članov	12
1.2.3	Čustveno dogajanje v družini	13
1.2.4	Naloga družine pri vzgoji in razvoju otroka	13
1.2.5	Povezanost družine z zunanjim okoljem	13
1.2.6	Generacijska sporočila	14
1.2.7	Različni življenjski slogi družine	14
1.2.8	Razvojna obdobja družine	14
1.2.9	Družina in preizkušnje, s katerimi se sreča	15
1.2.10	Moški in ženska v družini prevzameta vloge	15
1.3	DELOVNO ŽIVLJENJE	16
1.3.1	Opredelitev pojma delo	16
1.3.2	Delo in kvaliteta življenja	16
1.3.3	Aktiviranje operativnih gasilcev med delovnim časom	17
1.4	GASILSTVO	18
1.4.1	Opredelitev pojma gasilstvo	18
1.4.2	Razvoj gasilstva v Sloveniji	18
1.4.3	Prostovoljno gasilsko društvo Srpenica	19
2	PROBLEM	20
2.1	NİČELNA HIPOTEZA	21
3	METODOLOGIJA	22
3.1	VRSTA RAZISKAVE	22
3.1.1	Spremenljivke	22
3.2	MERSKI INSTRUMENT IN VIRI PODATKOV	23
3.3	POPULACIJA IN VZORČENJE	24
3.4	ZBIRANJE PODATKOV	24
3.5	OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	25
4	REZULTATI	26
4.1	SPOL	26
4.2	STAROST	27
4.3	STATUS	28
4.4	ŠTEVILO OTROK	30
4.5	ŠTEVILO LET ČLANSTVA V PGD SRPENICA	31
4.6	OPRAVLJANJE ŠE DRUGE PROSTOVOLJNE DEJAVNOSTI	32
4.7	TEŽAVNOST USKLAJEVANJA PROSTOVOLJNEGA DELA Z DRUŽINSKIM ŽIVLJENJEM	34
4.8	NAJBOLJ POGOSTE TEŽAVE	35
4.9	OCENA PODPORE DRUŽINE PRI PROSTOVOLJNI DEJAVNOSTI	37

4.10	OPIS PODPORE DRUŽINE	38
4.11	OČITKI DRUŽINSKIH ČLANOV ZARADI PREVEČ NAMENJENEGA ČASA PROSTOVOLJNI DEJAVNOSTI	40
4.12	ZAPOSLOITEV	41
4.13	TEŽAVNOST USKLAJEVANJA PROSTOVOLJNE DEJAVNOSTI Z DELOVNIM ŽIVLJENJEM.....	42
4.14	NAJBOLJ POGOSTE TEŽAVE	43
4.15	OCENA PODPORE DELODAJALCA PRI PROSTOVOLJNI DEJAVNOSTI	45
4.16	OPIS PODPORE DELODAJALCA	47
4.17	SLABŠE OPRAVLJENO DELO NA DELOVNEM MESTU, ZARADI RAZNIH AKTIVNOSTI IN INTERVENCIJ V PGD-JU	49
4.18	IZKORIŠČANJE PROSTEGA ČASA.....	50
4.19	MNENJE O LAŽJEM USKLAJEVANJU PROSTOVOLJNE DEJAVNOSTI Z DRUŽINSKIM IN DELOVNIM ŽIVLJENJEM MED ŽENSKAMI IN MOŠKIMI	52
4.20	POJASNITEV MNENJA	53
4.21	PREVERJANJE HIPOTEZE	54
5	RAZPRAVA.....	56
6	SKLEPI.....	58
7	PREDLOGI	60
8	LITERATURA	61
9	POVZETEK	64
	DODATEK.....	65

SEZNAM TABEL:

Tabela 4.1 Spol	26
Tabela 4.2 Starost	27
Tabela 4.3 Status	28
Tabela 4.4 Koliko otrok imate?	30
Tabela 4.5 Koliko let ste član Prostovoljnega gasilskega društva Srpenica?	31
Tabela 4.6 Ali poleg prostovoljnega dela v PGD opravljate še kakšno drugo prostovoljno dejavnost?	32
Tabela 4.7 Ali vam usklajevanje prostovoljnega dela z družinskim življenjem predstavlja težavo?	34
Tabela 4.8 Katere težave so pri vas pri usklajevanju prostovoljnega dela z družinskim življenjem najbolj pogoste? (možnih več odgovorov)	35
Tabela 4.9 Kako bi ocenili podporo vaše družine pri vaši aktivnosti v PGD Srpenica?	37
Tabela 4.10 Kako bi opisali to podporo? (možnih več odgovorov)	38
Tabela 4.11 Vam družinski člani kdaj očitajo, da preveč časa namenite prostovoljnemu delu v PGD Srpenica?	40
Tabela 4.12 Ste zaposleni?	41
Tabela 4.13 Ali vam usklajevanje prostovoljnega dela z delovnim življenjem predstavlja težavo?	42
Tabela 4.14 Katere težave so pri vas pri usklajevanju prostovoljnega dela z delovnim življenjem najbolj pogoste? (možnih več odgovorov)	43
Tabela 4.15 Kako bi ocenili podporo vašega delodajalca pri vaši aktivnosti v PGD Srpenica?	45
Tabela 4.16 Kako bi opisali to podporo? (možnih več odgovorov)	47
Tabela 4.17 Menite, da je kdaj vaše delo na delovnem mestu, zaradi raznih aktivnosti in intervencij v PGD Srpenica, slabše opravljeno?	49
Tabela 4.18 Kako izkoristite svoj prosti čas, ki vam še ostane ob prostovoljni aktivnosti, družinskimi in delovnimi obveznostmi? (možnih več odgovorov)	50
Tabela 4.19 Kaj menite, komu je lažje usklajevati prostovoljno delo z družinskim in delovnim življenjem, ženskam ali moškim?	52

SEZNAM GRAFOV:

Graf 4.1 Spol.....	26
Graf 4.2 Starost.....	27
Graf 4.3 Status	29
Graf 4.4 Število otrok	30
Graf 4.5 Število let članstva v PGD Srpenica.....	31
Graf 4.6 Opravljanje še druge prostovoljne dejavnosti	33
Graf 4.7 Težavnost usklajevanja prostovoljnega dela z družinskim življenjem	34
Graf 4.8 Najbolj pogoste težave	36
Graf 4.9 Ocena podpore družine pri prostovoljni dejavnosti	37
Graf 4.10 Opis podpore družine	39
Graf 4.11 Očitki družinskih članov zaradi preveč namenjenega časa prostovoljni dejavnosti.....	40
Graf 4.12 Zaposlitev	41
Graf 4.13 Težavnost usklajevanja prostovoljne dejavnosti z delovnim življenjem	42
Graf 4.14 Najbolj pogoste težave	44
Graf 4.15 Ocena podpore delodajalca pri prostovoljni dejavnosti	46
Graf 4.16 Opis podpore delodajalca	48
Graf 4.17 Slabše opravljeno delo na delovnem mestu, zaradi raznih aktivnosti in intervencij v PGD-ju.....	49
Graf 4.18 Izkoriščanje prostega časa.....	51
Graf 4.19 Mnenje o lažjem usklajevanju prostovoljne dejavnosti z družinskim in delovnim življenjem med ženskami in moškimi	52

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 PROSTOVOLJNO DELO

1.1.1 Opredelitev pojma prostovoljno delo

Ljudje dostikrat razmišljamo in želimo pomagati sočloveku v stiski, izboljšati, spremeniti okolje, v katerem živimo. Marsikdo ostane le pri razmišljanju in želji, nekateri pa se tega lotijo aktivno in postanejo prostovoljci.

Prostovoljna dejavnost torej ni nekaj, kar bi opravljal zato, da te bodo drugi hvalili, trepljali po rami in bi za to prejel celo denarno nagrado, ampak so to aktivnosti, ki ogromno prinesejo tudi tebi, čeprav so v prvi vrsti namenjene drugim.

1.1.2 Prostovoljca naj odlikujejo naslednje vrline:

- rad ima sočloveka, ljudi;
- rad ima tudi živali, jih spoštuje;
- je sočuten do sočloveka;
- želi pomagati ljudem v stiski in težavah;
- je radoveden, želi spoznati in se naučiti veliko novega;
- želi nekaj svojega prostega časa, energije in sposobnosti nameniti v dobro drugim;
- ne pričakuje za svoje delo denarne nagrade

1.1.3 Pozitivni učinki prostovoljnega dela na posameznika

➤ Osebnostni razvoj

Posameznik si s prostovoljnim delom gradi osebnostni razvoj. Pridobiva in gradi si večje samospoštovanje, občutek lastne vrednosti, razvija moralni razvoj, spoznava in razvija nove interese in socialne vloge, uči se prevzemanja odgovornosti za svoja ravnanja.

➤ **Intelektualni razvoj**

S prostovoljnim delom razvija in gradi na intelektualnem razvoju. Bogati in uri veščine pisanja, izražanja, branja, napreduje v miselnih sposobnostih, si širi mišljenje, kritično presojo, sposobnost reševanja problemov, spoznava in uči se veščin skupinskega dela, sodelovanja, timskega dela, pridobiva izkušnje in se skozi le-te uči.

➤ **Socialni razvoj**

S prostovoljnim delom prevzame aktivno vlogo v družbi, prevzema socialno odgovornost, zavzema se za dobrobit drugih ljudi, jim pomaga v stiski. Uči se sposobnosti vzpostavljanja odnosov z različnimi ljudmi, upoštevanja različnosti in solidarnosti.

1.1.4 Kakšne možnosti nudi prostovoljno delo posamezniku

Posameznik:

- aktivno preživi svoj prosti čas,
- preizkuša svoje sposobnosti,
- raziskuje in eksperimentira,
- uči se iz življenja,
- uči se odgovornosti,
- uči se veščin sodelovanja,
- nauči se reševanja problemov,
- nauči se samostojno odločati,
- nauči se dobre komunikacije,
- ima priložnost za delovanje v različnih življenjskih situacijah,
- ugotavlja kaj je prava pomoč,
- prevzema različne socialne vloge,
- dobroto daje drugim in le-to dobi vrnjeno,
- osebnostno napreduje in raste.

1.2 DRUŽINSKO ŽIVLJENJE

1.2.1 Opredelitev pojma družina

Družina je skupnost oseb iz vsaj dveh generacij, ki sta v svojem življenju in razvoju med seboj na različne načine odvisni. Vsaka družina ima značilno notranje dogajanje in je v neprestani povezavi s širšim socialnim okoljem. Družinski člani, ki so na višji ravni zrelosti, pomagajo pri razvoju ostalim. V krogu družine se mlajši člani družine postopoma usposablajo za samostojnost, za dejavno življenje izven izolirane družine in za oblikovanje svoje lastne družine. Nega, vzgoja, pomoč, opora in spodbuda so osnovna dejanja, ki omogočajo otrokov razvoj in so odvisna od pripravljenosti, dejavnosti in ljubezni odraslih članov družine.

Namen pouka o družinskem življenju v obdobju osnovnega šolanja je, da otrok spozna osnovne zakonitosti družinskega življenja in odnosov med družinskimi člani ter vlogo družine.

1.2.2 Sestava družine in vloge družinskih članov

Različna zgodovinska in kulturna obdobja so oblikovala razlike med družinami.

Poznamo več tipov družin:

- enoroditeljska družina,
- več generacijska družina,
- razširjena družina ...

Moški in ženska sta lahko v družini v zakonski ali izven zakonski zvezi. Člane družine pa povezujejo sorodstvene vezi in med seboj gradijo različne odnose (osebne, intimne ...).

1.2.3 Čustveno dogajanje v družini

Otrok začne pridobivati prve izkušnje čustvovanja v družini. Čustveni odnosi se razvijajo in prepletajo med družinskimi člani in tako otrok pridobi prve izkušnje čustvene pripadnosti, navezanosti, uči se ljubezni, skrbi za bližnjega, nauči se prevzemanja odgovornosti, spoznava toplino bližnjega. Starši otroka učijo obvladovanja in sproščanja čustev, nuditi pomoč ostalim družinskim članom, se znati veseliti z drugimi. Prav tako se otrok nauči sprejemanja drugačnih, vrline sprejetosti, spoznava in sooča se z raznimi čustvi, kot so strah, žalost, sovraštvo, jeza, trma, egoizem, ljubosumje ...

1.2.4 Naloga družine pri vzgoji in razvoju otroka

Starša sta otroku dolžna v družini zagotoviti vzgojo in varstvo. Otroku morata zagotoviti duševno, fizično in socialno varstvo, da se bo razvijal v odraslo osebo.

Starša otroku omogočita učenje vseh potrebnih veščin, ki so potrebne za življenje:

- komunikacije,
- lepega vedenja,
- družbenih pravil,
- soočenja s problemom in njegovim reševanjem,
- sklepanja kompromisov in prilagajanja,
- sprejemanja odgovornosti,
- samospoštovanja in pozitivne samopodobe.

1.2.5 Povezanost družine z zunanjim okoljem

Družina je otrokovo primarno okolje. Starši otroka vpeljejo in vzbudijo v njem zanimanje za zunanje okolje, kot so: vrtec, šola, igrišče, sorodniki, trgovine.

Otrok spozna kdo so sorodniki, prijatelji, znanci, neznanci, kdo so uradne osebe. Otrok spoznava zunanjo okolico, svet, poučen je o nevarnostih, posebnostih, drugačnostih. Uči in spoznava pravila in norme neke kulture in družbe, spoznava vpliv kulture.

Otrok spoznava vlogo in naloge posameznih služb: šolstvo, zdravstvo, policija, pravo in se tako počasi uči in vzgaja v osebnost, pripravljeno na samostojnost in delovanje v družbi in okolju.

1.2.6 Generacijska sporočila

V družni potekajo generacijska sporočila, modrosti naših prednikov, ki so osnova za razumevanje in obvladovanja sveta okoli nas. Taka raznovrstna sporočila so lahko pozitivna, spodbujajoča, gredo v korak s časom, lahko pa so tudi negativna, zavajajoča ...

Tako družinski člani, starši ter stari starši z vzgojo, s svojimi sporočili, vedenjem, pravili in zahtevami posredujejo, predajajo vedenjske vzorce, vrednote, stališča, prepričanja in norme otrokom. Določijo jim neko mejo dovoljenega, norme in s tem omogočijo otrokom, da si začrtajo vrednostni sistem.

1.2.7 Različni življenjski slogi družine

Skozi zgodovino so se oblikovali različni slogi in oblike družinskega življenja.

Tako jih lahko delimo na kmečke in mestne družine.

Raznolikost družin predstavlja usklajevanje različnih želja in potreb, malih otrok, predšolskih, šoloobveznih otrok, dijakov in študentov. Usklajevanje je odvisno tudi od zaposlenosti staršev, koliko časa preživijo v službi, ali je mogoče kdo od roditeljev doma.

Površni odnosi v družini vplivajo negativno na vse družinske člane, zato je pomembno, da si v družini člani med seboj namenijo dovolj časa in pozornosti, iščejo skupno druženje in dejavnosti.

1.2.8 Razvojna obdobja družine

Vsaka družina se sooči z različnimi razvojnimi obdobji. Družinski cikel se spreminja. Pride do spremembe medsebojnih odnosov, spremembe pa so tudi na področju odvisnosti in odgovornosti ter dolžnosti. To prinese spremembe potreb družinskih članov in posledično se zato spreminjajo vloge družine.

1.2.9 Družina in preizkušnje, s katerimi se sreča

Vsaka družina se sreča tudi z različnimi problemi, s katerimi se mora soočiti in se z njimi spopasti. Ti razni problemi izhajajo iz družine in okolja.

Današnji velik problem, s katerim se sreča marsikatera družina, je materialna ogroženost, brezposelnost, nizki dohodki, neustrezne, slabe bivanjske razmere.

Velik problem, ki ga ne smemo zanemariti so tudi patološki pojavi v družini, kot so: fizično nasilje, spolno nasilje, alkoholizem, zasvojenost z drogami, posesivnost, uresničevanje lastnih želja skozi otroke.

Problem nastane tudi pri razvezi staršev. Odvisno je, kako taka razveza poteka, kaj ob tem doživljajo otroci, komu so otroci dodeljeni v oskrbo in varstvo, kako ohranjajo stik s staršem, ki se odseli.

1.2.10 Moški in ženska v družini prevzameta vlogi

Ženske in moški v družini prevzemajo svoje vloge. V vsaki družini je potrebno poskrbeti za vzgojo in varstvo otrok in za gospodinjstva opravila.

Čeprav sta starša, zakonca oba dolžna poskrbeti za otroke in gospodinjstvo, so še vedno ženske v Sloveniji v večini primerov tiste, ki poleg plačanega dela doma opravijo še večino gospodinskih opravil in poskrbijo za varstvo in vzgojo otrok. Tako so tudi matere tiste, ki v družini večinoma koristijo odsotnost z dela, zaradi nege otrok.

Ob razvezi zakonske zveze beležimo, da so otroci v večini primerih zaupani v vzgojo in varstvo materi. Takšni tradicionalni vzorci skrbi za družino se prenašajo iz generacije na generacijo.

Skupni cilj vseh relevantnih institucij in strokovnjakov strmi k enakovrednemu partnerstvu in uravnoteženi vlogi žensk in moških v družini, za opravljanje odgovornega in kakovostnega starševstva in partnerstva. Pomembna je izobraževalna, svetovalna in terapevtska pomoč in podpora partnerjema, ki sta jo potrebna, ko se znajdet v težavi, stiski in pri reševanju konfliktov.

So pa beleženja zadnjih let, da se moški bolj dejavno vključujejo v gospodinjstva opravila in so bolj aktivni pri varstvu in vzgoji otrok, na kar kaže tudi zvišanje deleža očetov na dopustu za nego in varstvo otrok ter visok delež očetov, ki koristijo pravico do 15-ih dni očetovega dopusta v času porodniškega dopusta matere.

1.3 DELOVNO ŽIVLJENJE

1.3.1 Opredelitev pojma delo

»Osnovno po katerem se loči človek od živali je delo. Z delom si človek skuša prilagoditi naravo in si s tem ustvariti boljše življenje. Z delom se ljudje potrjujemo kot ustvarjalna bitja. Delo je človeška dejavnost, s katero si človek zagotavlja ekonomske razmere za življenje. Omogoča mu dostop do mnogih materialnih in nematerialnih dobrin, kot so: sredstva za preživetje, moč, ugled, bogastvo, razvoj lastnih sposobnosti, nudenje pomoči potrebnim, druženje, razvoj ustvarjalnosti, samostojnosti itd.« (Kavar Vidmar 1998, 108)

1.3.2 Delo in kvaliteta življenja

Kakovost delovnega življenja je pomemben člen kakovosti življenja, kar je velika človeška vrednota, katero pomaga dvigovati profesija socialnega dela. Srečavamo se z nezaposlenostjo, ki predstavlja velik problem pri doseganju kakovosti življenja. Pri zaposlitvi pa je vprašanje, kakšne so delovne razmere.

Delovno razmerje je sklenjeno s pogodbo o zaposlitvi, katero ureja in varuje delovno pravo. Tako delodajalec in delavec prevzameta in se obvezujeta svojim dolžnostim in pravicam. Skupaj z delovnim pravom pa sodeluje še socialna varnost, saj je urejen pravni položaj zaposlenega bistveni dejavnik za kakovost delovnega življenja.

Kakovost delovnega življenja, pod kar pojmujeemo zdravstveno stanje delavcev, zadovoljstvo pri delu, motivacijo, pripadnost organizaciji ..., vpliva na uspešnost organizacije. Uspešnost organizacije je odvisna od tega, kako ravna z zaposlenimi. To se pokaže v javnosti in na podlagi tega je potem možnost pridobivanja najboljših delavcev.

V pojem kakovost delovnega življenja ne uvrščamo samo ekonomske ampak tudi neekonomske dobrine, kvalitetno zaposlovanje in kvalitetno delovno okolje. Pomembni so fizični, psihični, socialni pogoji dela ter v kolikšni meri lahko posameznik najde zaposlitev, ki ustreza njegovim sposobnostim in izobrazbi.

Produktivnost organizacije povečamo z dvigom kakovosti delovnega življenja, izboljšanjem motivacije, večanjem zadovoljstva delavcev, z zmanjševanjem stresnih situacij, izboljšanjem komunikacije ter z zmanjševanjem odpora do sprememb.

Delovne razmere ali kakovost delovnega življenja obsega sledeča področja:

- delovni čas,
- organizacijo in vsebino dela,
- delovne razmere posebnih skupin delavcev,
- prevoz na delo, prehrana, izobraževanje,
- sodelovanje delavcev pri upravljanju organizacije,
- varstvo pri delu,
- varstvo zaposlitve,
- način odnosa delodajalca do delavcev,
- napredovanje na delu.

1.3.3 Aktiviranje operativnih gasilcev med delovnim časom

Aktiviranje operativnih gasilcev med delovnim časom je določeno z zakonom.

(1) Delodajalec je dolžan omogočiti opravičeno odsotnost z dela v skladu s splošnimi predpisi o delovnih razmerjih operativnemu gasilcu, ki je bil med delom pozvan k opravljanju nalog zaščite, reševanja in pomoči zaradi požara ali druge nesreče v skladu z načrtom obveščanja in aktiviranja gasilskih enot iz prejšnjega člena in je član gasilske enote, ki opravlja javno gasilsko službo.

(2) Poziv preko tehničnih sredstev zvez ali s sireno za javno alarmiranje preko pristojnega centra za obveščanje ali pisni poziv občinskega organa, pristojnega za javno gasilsko službo, ali drugega organa, pristojnega za vodenje nalog zaščite in reševanja ob naravnih in drugih nesrečah, se šteje kot poziv k opravljanju dolžnosti zaščite in reševanja, na podlagi katerega delodajalec opraviči operativnemu gasilcu odsotnost z dela. V primeru, da je bil poziv dan s tehničnimi sredstvi, mora občinski organ, pristojen za javno gasilsko službo, oziroma drug organ, pristojen za vodenje nalog zaščite in reševanja, izdati tudi pisno potrdilo o odsotnosti z dela operativnega gasilca najkasneje v sedmih dneh po končani intervenciji. Nadomestilo za

čas odsotnosti z dela povrne za operativnega gasilca njegovemu delodajalcu občina oziroma državni organ v skladu s tem zakonom in predpisi o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami.

(3) Določba prvega odstavka tega člena se uporablja tudi za primer odsotnosti z dela zaradi vaj ali usposabljanja, h katerim je bil operativni gasilec v skladu s predpisi o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami pisno pozvan s strani pristojnega občinskega ali državnega organa.

(Uradni list Republike Slovenije, 12214 - 12215)

1.4 GASILSTVO

1.4.1 Opredelitev pojma gasilstvo

Gasilstvo je nepridobitna dejavnost z nalogo opravljanja gašenja in reševanja ljudi in premoženja ob požarih, naravnih in drugih nesrečah (potresi, poplave viharji ...). Velik poudarek poslanstva je tudi na preventivni dejavnosti varstva pred požarom.

Gasilci se ločijo na prostovoljne in poklicne. Naloga obojih je požarna zaščita in reševanje. Slovenski gasilci so združeni pod okriljem Gasilske zveze Slovenije.

Za vsako regijo obstajajo Regijske gasilske zveze, ki združujejo več gasilskih zvez. Le-te sestavljajo PGD-ji (Prostovoljna gasilska društva) in IGD-ji (Industrijska gasilska društva), ki so namenjena izključno gašenju v tovarnah in drugih industrijskih objektih.

V prostovoljnih društvih se vzgaja tudi mladino. Od 7 do 12 let so pionirji in od 12 do 16 mladinci. Veterani so člani, ki so starejši od 55 let (ženske) oz. 63 let (moški).

1.4.2 Razvoj gasilstva v Sloveniji

Zgodovina gasilstva v Sloveniji je zelo dolga, začetki organiziranega gasilstva so se začeli pred več kot stotimi leti. Po velikem požaru v Cukrarni v Ljubljani, leta 1858, je bila podana prva resnejša pobuda za ustanovitev društva, ki bi gasil požare.

Beleženo je, da je prvo prostovoljno gasilsko društvo bilo ustanovljeno v Metliki leta 1869. Temu so potem sledila gasilska društva v Ljubljani, Laškem, Ptuju in Mariboru.

1.4.3 Prostovoljno gasilsko društvo Srpenica

Veliko število katastrofalnih požarov, ki so v davni preteklosti uničevali skromne domove in imetje Srpeničanov, ter čut do medsebojne pomoči v stiski so bili povodi, da so Srpeničani leta 1899 ustanovili prvo uradno gasilsko društvo na Bovškem. V vseh teh letih so v tej humani in strokovni organizaciji, ki je bila ustanovljena z namenom izvajanja obrambe pred ognjem, delovale številne generacije, ki so jih sestavljali plemeniti in čutni Srpeničani in Srpeničanke. Društvo je skozi zgodovino družbenih razmer in sistemov doživljalo vzpone in padce, vendar se je ohranilo do današnjih dni. Danes smo Srpeničani lahko ponosni, da je naše društvo uspešno na operativnem, kadrovskem in izobraževalnem področju. Velik poudarek daje društvo na izobraževanje in vzgojo mladih gasilcev, ki bodo plemenitost društva ponesli naslednjim generacijam.

2 PROBLEM

V svoji diplomski nalogi sem želela raziskati uspešnost oziroma neuspešnost usklajevanja prostovoljne dejavnosti z družinskim in delovnim življenjem. Za primer sem si izbrala operativne članice in člane Prostovoljnega gasilskega društva Srpenica. Tudi sama sem že 13 let aktivna članica, vendar v raziskavi nisem sodelovala.

Kot sama vem, ti prostovoljna dejavnost vzame veliko časa. Tako je potrebno prostovoljno dejavnost, ki si jo izbral, usklajevati z družinskim in delovnim življenjem. In prav pri usklajevanju se srečujemo z mnogimi ovirami.

Z anketo sem hotela pridobiti naslednje podatke in odgovore na vprašanja:

- spol operativnega člana PGD Srpenica,
- starost,
- družinski status,
- število otrok,
- število let članstva v PGD Srpenica,
- ali poleg prostovoljnega dela v PGD Srpenica opravljajo še kakšno drugo prostovoljno dejavnost,
- ali jim usklajevanje prostovoljnega dela z družinskim življenjem predstavlja težavo,
- katere težave so najbolj pogoste,
- oceno podpore družine pri njihovi prostovoljni dejavnosti,
- opis podpore,
- ali jim družinski člani očitajo, da preveč časa namenijo prostovoljnemu delu,
- ali so zaposleni,
- ali jim usklajevanje prostovoljnega dela z delovnim življenjem predstavlja težavo,
- katere težave so najbolj pogoste,
- oceno podpore delodajalca pri njihovi prostovoljni dejavnosti,
- opis podpore delodajalca,
- ali je njihovo delo na delovnem mestu zaradi raznih aktivnosti in intervencij v PGD kdaj slabše opravljeno,
- kako izkoristijo svoj prosti čas,

- komu je po njihovem mnenju lažje usklajevati prostovoljno dejavnost z družinskim in delovnim življenjem ženskam ali moškim,
- pojasnitev prejšnjega odgovora.

2.1 NIČELNA HIPOTEZA

Postavila sem ničelno hipotezo.

Ho: Ni razlik v pojavljanju težav pri usklajevanju prostovoljnega dela z družinskimi obveznostmi med ženskimi in moškimi operativnimi člani Prostovoljnega gasilskega društva Srpenica.

3 METODOLOGIJA

3.1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava je kvantitativna in deskriptivna. Podatke, ki sestavljajo osnovno izkustveno gradivo, sem pridobila z anketnim vprašalnikom.

Z raziskavo sem skušala opisati, kako prostovoljni operativni gasilci Prostovoljnega gasilskega društva Srpenica usklajujejo svojo prostovoljno dejavnost z družinskim in delovnim življenjem. Opisala sem dejavnike, ki pripomorejo k uspešnemu usklajevanju in dejavnike, ki neugodno vplivajo na usklajevanje med prostovoljno dejavnostjo in družinskim ter delovnim življenjem.

3.1.1 Spremenljivke

- Spol: ženski, moški
- Starost: 18–30, 31–40, 41–50, 51–62 let
- Status: živim pri starših, živim sama/sam, živim s partnerjem/partnerico, živim s partnerjem/partnerico in otroki, živim sama/sam z otroki, živim s starši, ki potrebujejo pomoč, drugo
- Število otrok
- Število let članstva v PGD Srpenica: do 10 let, 11–20 let, 21–30 let, 40 ali več let
- Opravljanje še druge prostovoljne dejavnosti: da - katero, ne
- Težavnost usklajevanja prostovoljnega dela z družinskim življenjem: pogosto, redko, nikoli
- Najbolj pogoste težave: pomanjkanje časa za otroke, njihovo varstvo in vzgojo, pomanjkanje časa za gospodinjska opravila, pomanjkanje časa za druženje s partnerjem, drugo
- Ocena podpore družine pri prostovoljni dejavnosti: zelo dobro, dobro, srednje, bolj slabo, nimam podpore družine

- Opis podpore: družinski člani cenijo in spoštujejo moje prostovoljno delo, pomagajo mi pri gospodinjskih opravilih, pomagajo mi pri varstvu otrok, družinski član/člani so tudi sami aktivni v PGD Srpenica, drugo
- Očitki družinskih članov zaradi preveč namenjenega časa prostovoljni dejavnosti: da, ne, včasih
- Zaposlitev: da, ne
- Težavnost usklajevanja prostovoljne dejavnosti z delovnim življenjem: pogosto, redko, nikoli
- Najbolj pogoste težave: pogosta utrujenost na delovnem mestu, zaradi intervencij in aktivnostih pri PGD, težave pri predčasnem odhodu ali kasnejšim prihodom v službo zaradi intervencij, težave pri koriščenju dopusta in nadur za namene intervencij, izobraževanja in drugih aktivnostih v PGD, drugo
- Ocena podpore delodajalca pri prostovoljni dejavnosti: zelo dobro, dobro, srednje, bolj slabo, slabo, nimam podpore delodajalca
- Opis podpore delodajalca: delodajalec spoštuje in ceni mojo aktivnost pri PGD Srpenica, ob intervencijah mi delodajalec omogoči predčasen odhod iz službe ali kasnejši prihod, ob raznih aktivnostih v PGD, izobraževanjih in izpitih namenjenim gasilcem mi delodajalec omogoči koriščenje dopusta ali nadur, drugo
- Slabše opravljeno delo na delovnem mestu zaradi raznih aktivnosti in intervencij v PGD: da, včasih, ne
- Izkoriščanje prostega časa: šport, hobi, druženje z družino, otroki, druženje s prijatelji, nimam prostega časa, drugo
- Mnenje o lažjem usklajevanju prostovoljne dejavnosti z družinskim in delavnim življenjem med ženskami in moškimi: ženske, moški, ni razlike med ženskami in moškimi
- Pojasnitev mnenja

3.2 MERSKI INŠTRUMENT IN VIRI PODATKOV

Uporabila sem en merski inštrument, in sicer vprašalnik. Vprašalnik je bil zaprtega in odprtega tipa. Vseboval je 20 vprašanj, dejavnikov, ki skušajo predstaviti uspešnost oziroma neuspešnost usklajevanja prostovoljne dejavnosti z družinskim in delovnim življenjem.

Prvi del vprašalnika zajema vprašanja o osnovnih podatkih anketiranih. V drugem delu so vprašanja o prostovoljni dejavnosti. Tretji del zajema vprašanja o usklajevanju prostovoljne dejavnosti z družinskim življenjem. Nadalje so vprašanja o usklajevanju z delovnim življenjem, na koncu pa še vprašanje o lažjem usklajevanju prostovoljne dejavnosti med ženskami in moškimi in pojasnitev mnenj.

Anketni vprašalnik je v celoti priložen v dodatku diplomske naloge

3.3 POPULACIJA IN VZORČENJE

V raziskavi so sodelovali vsi gasilski operativci in operativke Prostovoljnega gasilskega društva Srpenica. Tudi sama sem operativna gasilka, vendar v raziskavi nisem sodelovala. Vodstvo gasilskega društva mi je posredovalo seznam vseh operativcev in njihove naslove. Tako je na dom prejelo anketne vprašalnike vseh štirideset operativcev. Po štirinajstih dneh sem anketne vprašalnike tudi osebno pobrala, nekaj so mi jih anketiranci sami prinesli na dom. Vrnjeni so bili vsi vprašalniki.

Raziskavo niso sestavljali vsi člani Prostovoljnega gasilskega društva, kot so veterani, podporni člani, mladinci ..., saj sem želela ugotoviti stopnjo uspešnosti usklajevanja prostovoljne dejavnosti z družinskim in delovnim življenjem pri operativcih, ki jo najbolj dejavni v društvu.

3.4 ZBIRANJE PODATKOV

V začetku meseca januarja 2009 sem s pomočjo ankete zbrala podatke. Vsem anketirancem sem vprašalnike razdelila osebno na dom, kjer so jih tudi izpolnili. Vsi udeleženci so bili pripravljeni sodelovati. Čez približno štirinajst dni sem izpolnjene vprašalnike tudi osebno pobrala. Da sem zagotovila anonimnost, so mi anketiranci vračali vprašalnike v kuverto, v katero sem vse zlagala. Nekaj vprašalnikov so mi udeleženci raziskave prinesli tudi na dom. Tudi ti so bili vloženi v isto kuverto.

V štirinajstih dneh je bilo izpolnjenih in vrnjenih vseh 40 vprašalnikov.

3.5 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Podatke, zbrane s pomočjo anketnega vprašalnika, sem obdelala kvantitativno. Vseh 40 vprašalnikov, ki so vsebovali po 20 vprašanj sem obdelala ročno. V tabele sem vnesla vse odgovore, prikazane v obliki frekvenc in odstotkov. Za izdelavo tabel in grafov sem uporabila računalniška programa Microsoft Word in Microsoft Excel. Po analizi obdelanih podatkov, sem si glede na postavljeno hipotezo izbrala spremenljivke za obdelavo.

Zvezo med posameznimi spremenljivkami sem izračunala s pomočjo hi-kvadrata.

Obrazec za izračun hi-kvadrata:
$$\chi^2 = \sum \frac{(f_0 - f_t)^2}{f_t}$$

Statistično pomembnost χ^2 sem ocenila pri stopnji 0,05 in 1 stopinji prostosti.

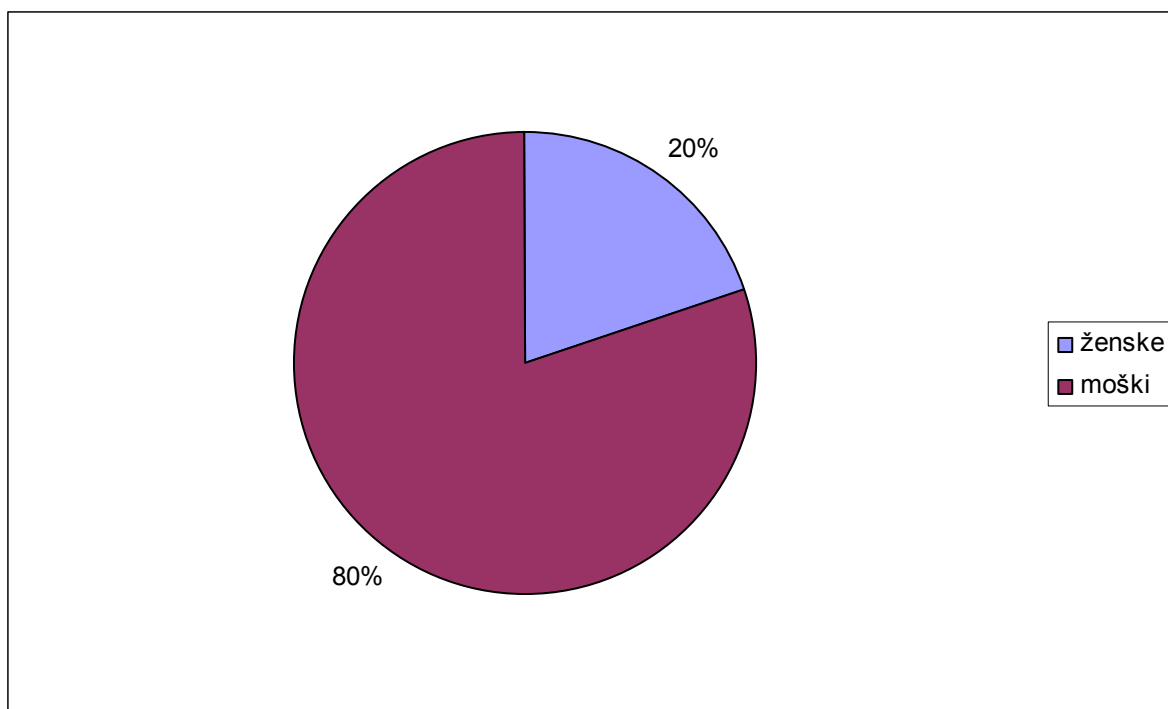
4 REZULTATI

4.1 SPOL

Tabela 4.1: Spol

spol	število	%
ženski	8	20
moški	32	80
skupaj	40	100

Graf 4.1: Spol

V prostovoljnem gasilskem društvu Srpenica močno prevladujejo moški. Vseh moških je 32 ali 80 % vseh operativcev. Žensk je le 8 ali 20 %. Tudi sama sem prostovoljna operativka. V raziskavi nisem sodelovala, kar pa bistveno ne spremeni tega rezultata.

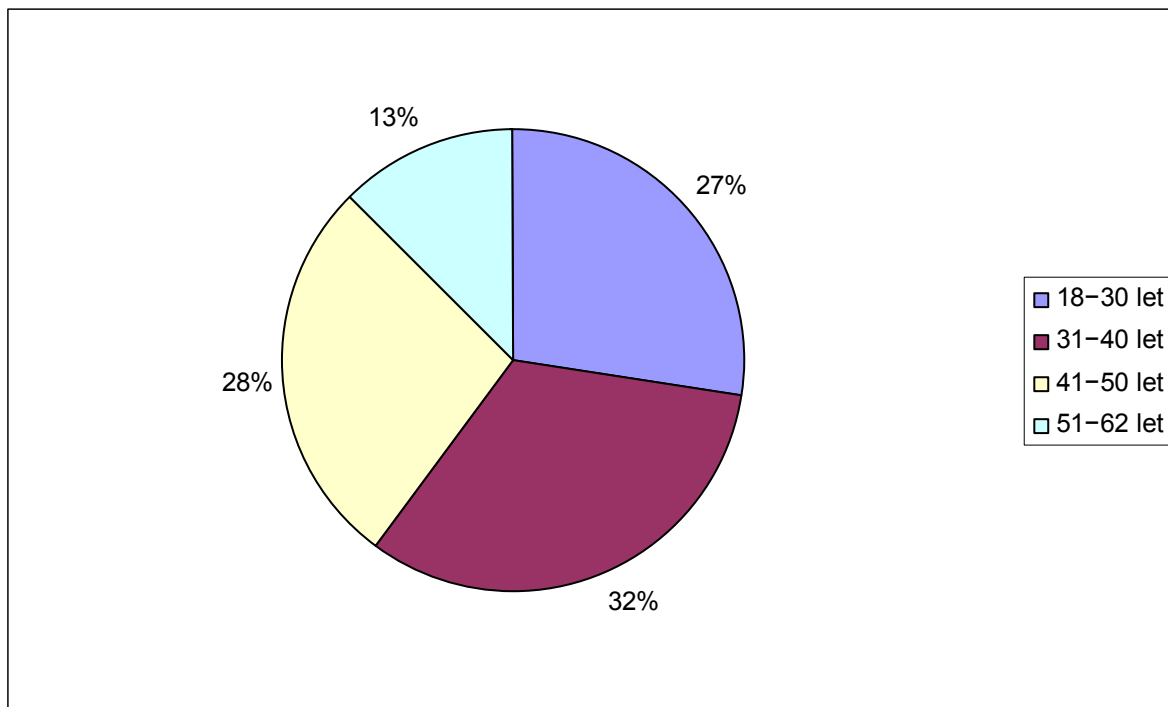
V društvu močno prevladujejo moški operativci. To kaže na mišljenje večine, da je gasilstvo le v domeni moških, saj je pri opravljanju večine gasilskih del potrebna moč in kondicija.

4.2 STAROST

Tabela 4.2: Starost

starost	število	%
18–30 let	11	27,5
31–40 let	13	32,5
41–50 let	11	27,5
51–62 let	5	12,5
skupaj	40	100

Graf 4.2: Starost

Največ operativnih članov je starih med 31 in 40 let, in sicer 13, kar je 32,5 % vseh članov operativcev. Sledi 11 članov (27,5 %) starih med 18 in 30 let. Enako je število članov, starih med 41 in 50 let. Najmanj pa je članov, starih med 51 in 62 let. To je 5 ali 12,5 %.

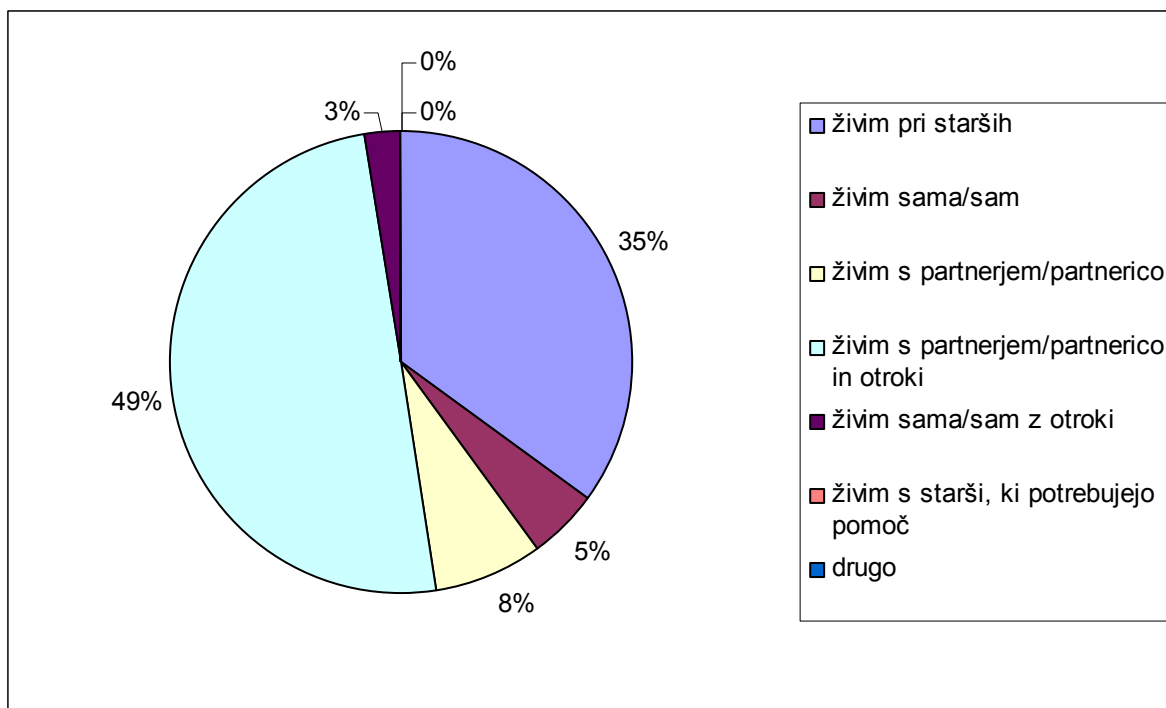
Starost gasilcev je enakomerno porazdeljena od 18 do 50 let. Od 51 do 62 let pa je starih le 12,5 % operativcev, saj le-ti v tej starostni skupini počasi opuščajo vlogo operativnega gasilca v društvu in prevzemajo druge lažje vloge.

4.3 STATUS

Tabela 4.3: Status

status	število	%
živim pri starših	14	35
živim sama/sam	2	5
živim s partnerjem/partnerico	3	7,5
živim s partnerjem/partnerico in otroki	20	50
živim sama/sam z otroki	1	2,5
živim s starši, ki potrebujejo pomoč	0	0
drugo	0	0
skupaj	40	100

Graf 4.3: Status

S partnerjem/partnerico in otroki živi največ anketirancev - 20 (50 %), 14 (35 %) anketirancev živi pri starših, 3 (7,5 %) živijo s partnerjem/partnerico. Eden manj, torej 2, pa živi sama (5 %). Le 1 (2,5 %) pa živi sam z otrokom. Nobeden ne živi s starši, ki potrebujejo pomoč.

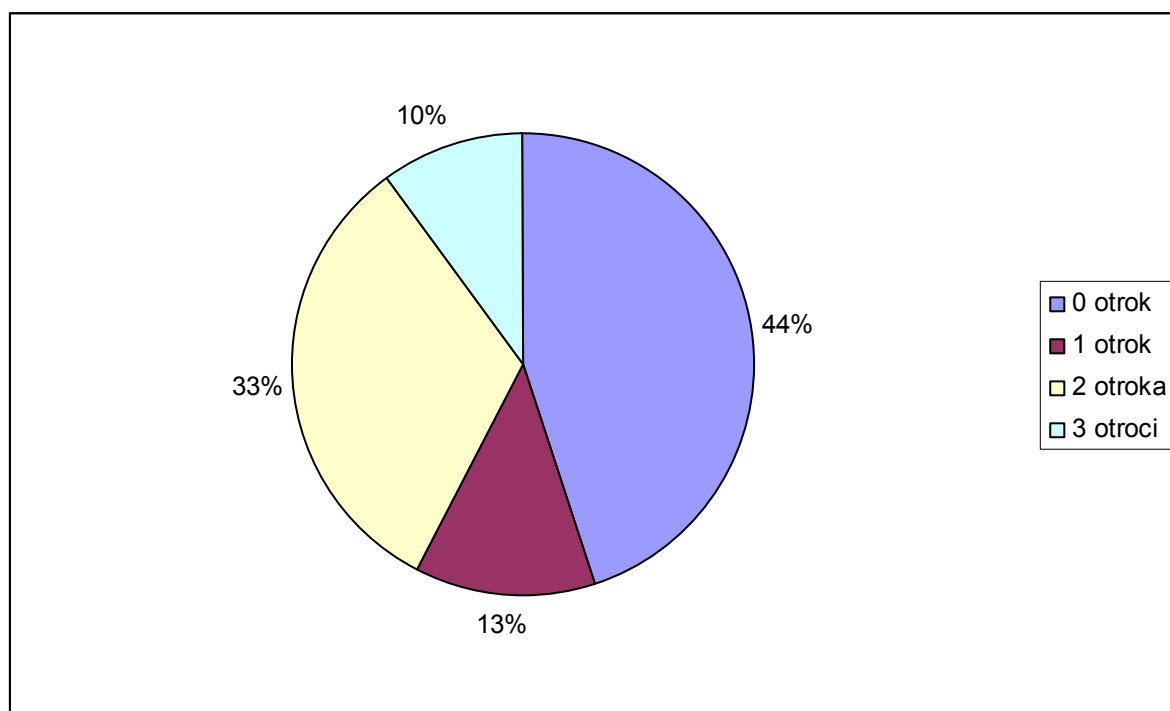
Glede na starost operativcev, ki se giblje od 18 do 50 let, jih polovica vseh anketiranih živi s partnerjem, partnerico in otroki.

4.4 ŠTEVILO OTROK

Tabela 4.4: Koliko otrok imate?

število otrok	število	%
0	18	45
1	5	12,5
2	13	32,5
3	4	10
skupaj	40	100

Graf 4.4: Število otrok

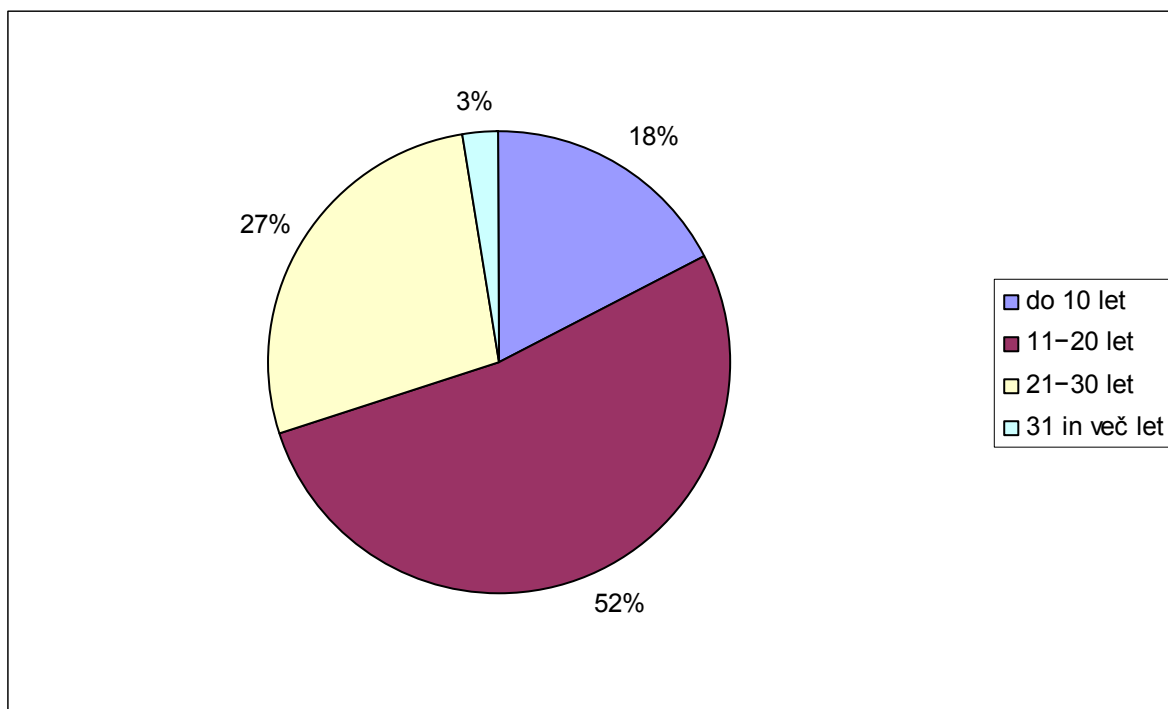
Največ je tistih članov, ki nimajo otrok. Teh je 18 (45 %), enega otroka ima 5 članov (12,5 %), dva otroka ima 13 (32,5 %) in tri otroke imajo 4. (10 %) člani.

4.5 ŠTEVILO LET ČLANSTVA V PGD SRPENICA

Tabela 4.5: Koliko let ste član Prostovoljnega gasilskega društva Srpenica?

število let članstva	število	%
do 10 let	7	17,5
11–20 let	21	52,5
21–30 let	11	27,5
31 in več let	1	2,5
skupaj	40	100

Graf 4.5: Število let članstva v PGD Srpenica

Največji je delež članov, ki so v društvo včlanjeni od 11 do 20 let. Le-teh je 21, kar predstavlja 52,5 % vseh članov. Sledi 11 članov (27,5 %), ki so v društvo včlanjeni od 21 do

30 let. 7 (17,5 %) jih je do 10 let včlanjenih v društvo in samo eden član je v društvu aktiven več kot 30 let.

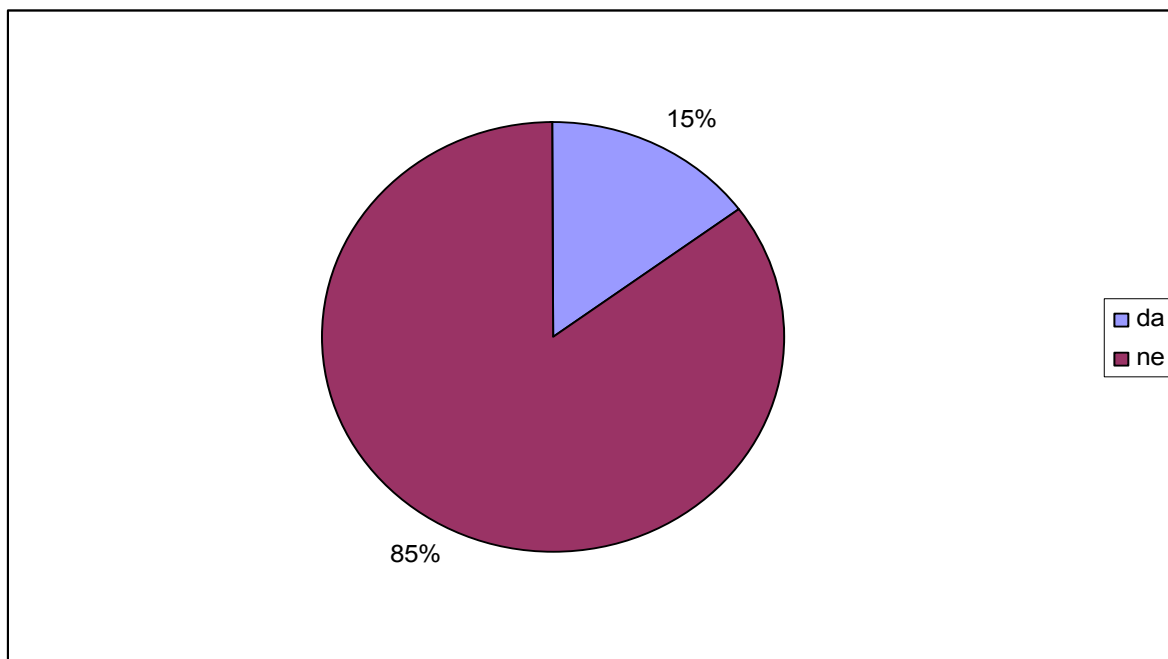
Več kot polovica članov, to je 21 ali 52 %, je v društvu aktivnih od 11 do 20 let. Glede na dolgo tradicijo gasilstva na vasi kaže podatek, da to ni začetna zagnanost prostovoljcev, ampak marsikoga delo prostovoljnega gasilca spremlja že od mladosti.

4.6 OPRAVLJANJE ŠE DRUGE PROSTOVOLJNE DEJAVNOSTI

Tabela 4.6: Ali poleg prostovoljnega dela v PGD opravljate še kakšno drugo prostovoljno dejavnost?

dodatna prostovoljna dejavnost	število	%
da	6	15
ne	34	85
skupaj	40	100

Graf 4.6: Opravljanje še druge prostovoljne dejavnosti

Le 6 (15 %) članov opravlja še dodatno prostovoljno delo, ostalih 34 (85 %) pa ne.

Dodatne prostovoljne dejavnosti šestih članov:

- blagajnik krajevne skupnosti Srpenica,
- vodenje internega društva pri delodajalcu,
- prostovoljna vloga v Gasilski zvezi Bovec,
- sodelovanje pri humanitarni organizaciji Rdeči križ, članstvo v Zvezi slovenskih katoliških skavtinj in skavtov,
- prostovoljno delo v domačem župnišču in cerkvi,
- prostovoljno delo v domu za ostarele.

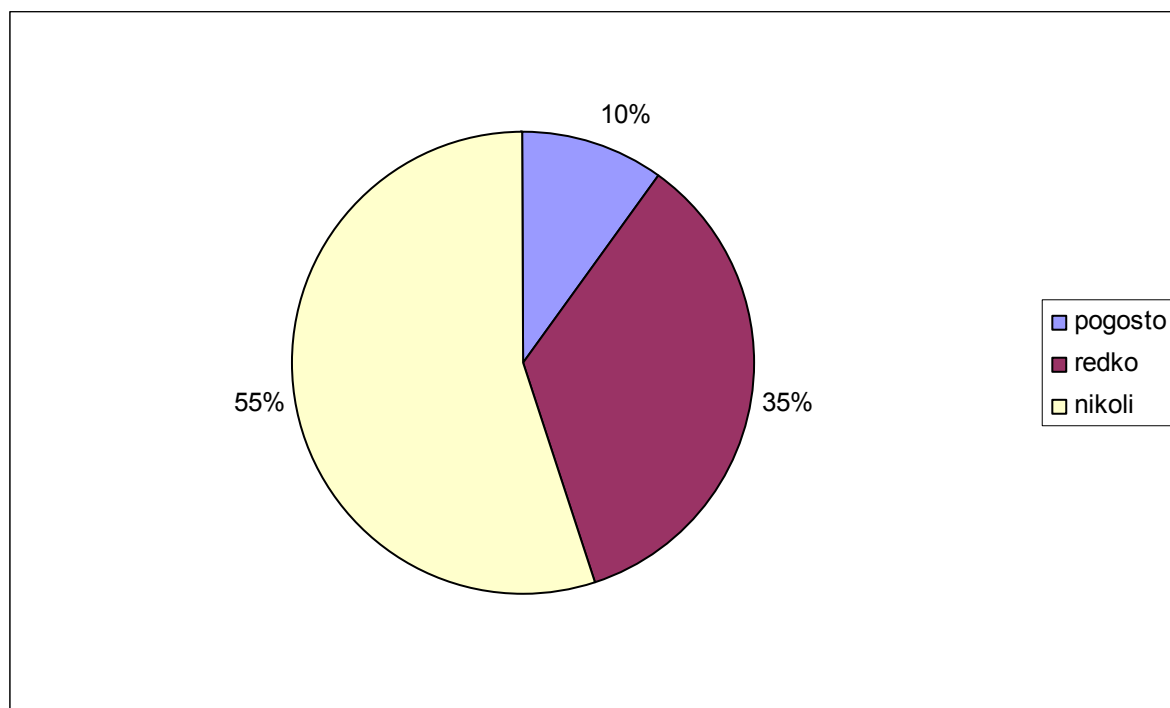
Majhen procent (15 %) operativcev, ki poleg prostovoljnega dela v PGD Srpenica opravljajo še drugo prostovoljno delo, bi pripisala temu, da jim že to vzame veliko časa.

4.7 TEŽAVNOST USKLAJEVANJA PROSTOVOLJNEGA DELA Z DRUŽINSKIM ŽIVLJENJEM

Tabela 4.7: Ali vam usklajevanje prostovoljnega dela z družinskim življenjem predstavlja težavo?

pojavljanje težav	število	%
pogosto	4	10
redko	14	35
nikoli	22	55
skupaj	40	100

Graf 4.7: Težavnost usklajevanja prostovoljnega dela z družinskim življenjem

22 anketirancev (55 %) navaja, da nikoli nima težav pri usklajevanju prostovoljnega dela z družinskim življenjem, 14 (35 %) se jih redko sreča s težavo in le 4 (10 %) imajo pogosto to težavo.

Dober rezultat - 55 % anketirancev, se nikoli ne sreča s težavami pri usklajevanju prostovoljne dejavnosti z družinskim življenjem. Sklepam, da je takšen rezultat posledica tega, da imajo člani dobro pomoč in podporo družine.

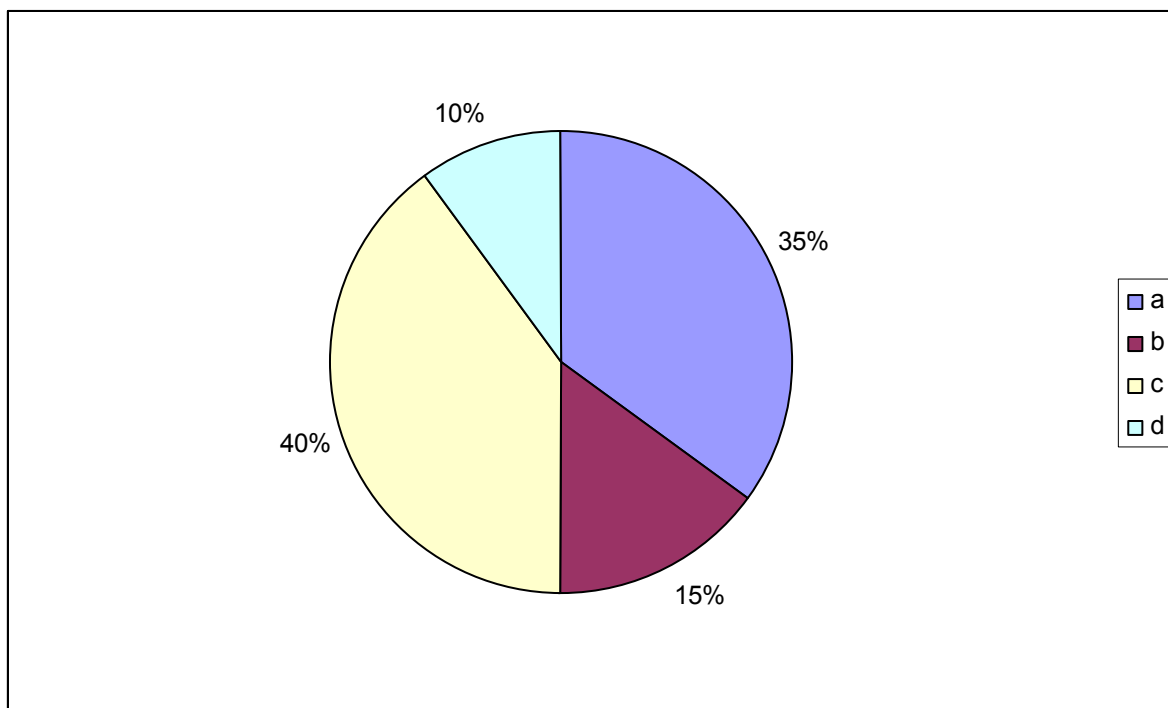
4.8 NAJBOLJ POGOSTE TEŽAVE

Tabela 4.8: Katere težave so pri vas pri usklajevanju prostovoljnega dela z družinskim življenjem najbolj pogoste? (možnih več odgovorov)

opis težave	število	%
a	7	38,9
b	3	16,7
c	8	44,4
d	2	11,1
N= 18		

- a) pomanjkanje časa za otroke, njihovo varstvo in vzgojo
- b) pomanjkanje časa za gospodinjska opravila
- c) pomanjkanje časa za druženje s partnerjem
- d) drugo

Graf 4.8: Najbolj pogoste težave

- a) pomanjkanje časa za otroke, njihovo varstvo in vzgojo
- b) pomanjkanje časa za gospodinjska opravila
- c) pomanjkanje časa za druženje s partnerjem
- d) drugo

Od vseh 18 anketirancev, kateri se pogosto ali redko srečajo s težavami pri usklajevanju prostovoljne dejavnosti z družinskim življenjem, jih je 8 (44,4 %) označilo to težavo kot pomanjkanje časa za druženje s partnerjem. Eden manj - 7 (38,9 %) jih je obkrožilo odgovor pomanjkanje časa za otroke, njihovo varstvo in vzgojo. Trije (16,7 %) so navedli pomanjkanje časa za gospodinjska opravila, 2 (11,1 %) pa sta pod drugo navedla pomanjkanje časa zase in pomanjkanje časa za vsa opravila, ki so povezana z domom.

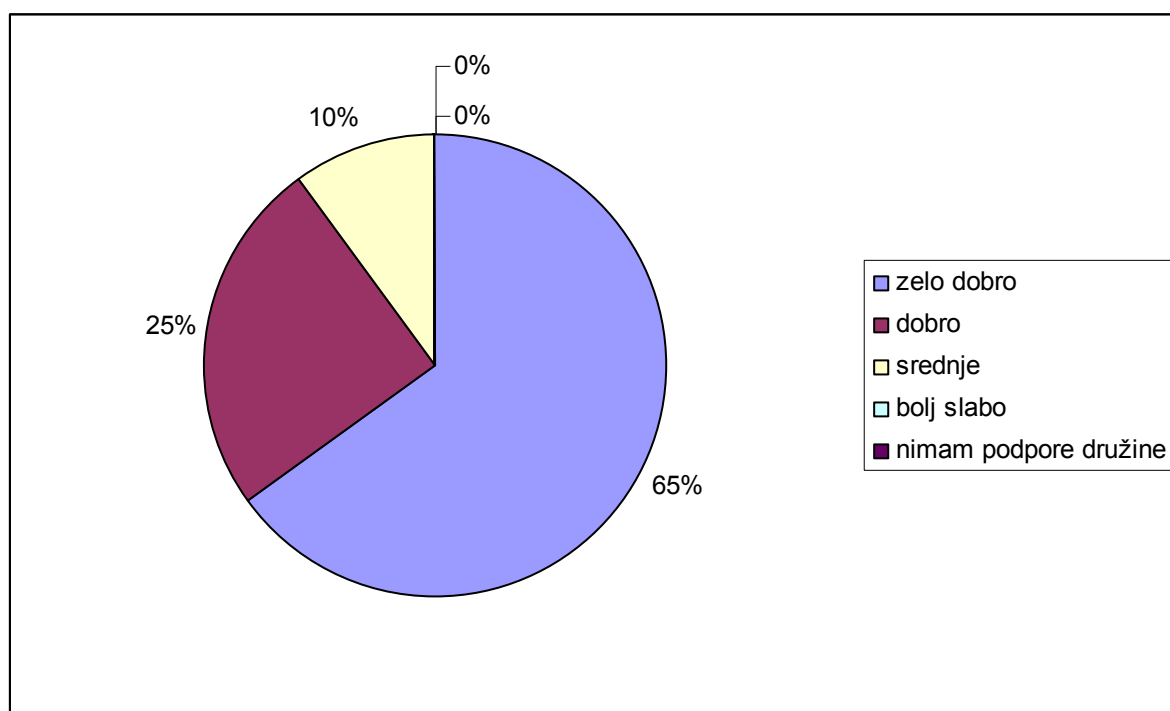
Člani opisujejo svoje težave kot pomanjkanje časa za druženje s partnerjem in pomanjkanje časa za varstvo in vzgojo otrok, katerim dajejo prednost pred gospodinjskimi opravili.

4.9 OCENA PODPORE DRUŽINE PRI PROSTOVOLJNI DEJAVNOSTI

Tabela 4.9: Kako bi ocenili podporo vaše družine pri vaši aktivnosti v PGD Srpenica?

ocena podpore družine	število	%
zelo dobro	26	65
dobro	10	25
srednje	4	10
bolj slabo	0	0
nimam podpore družine	0	0
skupaj	40	100

Graf 4.9: Ocena podpore družine pri prostovoljni dejavnosti

Največ članov, 26 (65 %), je ocenilo podporo družine kot zelo dobro. Dobre podpore je deležnih 10 (25 %) članov. Štirje (10 %) člani pa srednje. Nihče te podpore ni označil z bolj slabo in nihče ni navedel, da nima podpore družine.

Oceno, kot zelo dobro podporo družine, je ocenilo kar 65 % anketiranih. To bi pripisala temu, da družinski člani spoštujejo in cenijo to plemenito delo. Marsikdo je tudi sam aktiven prostovoljec v društvu.

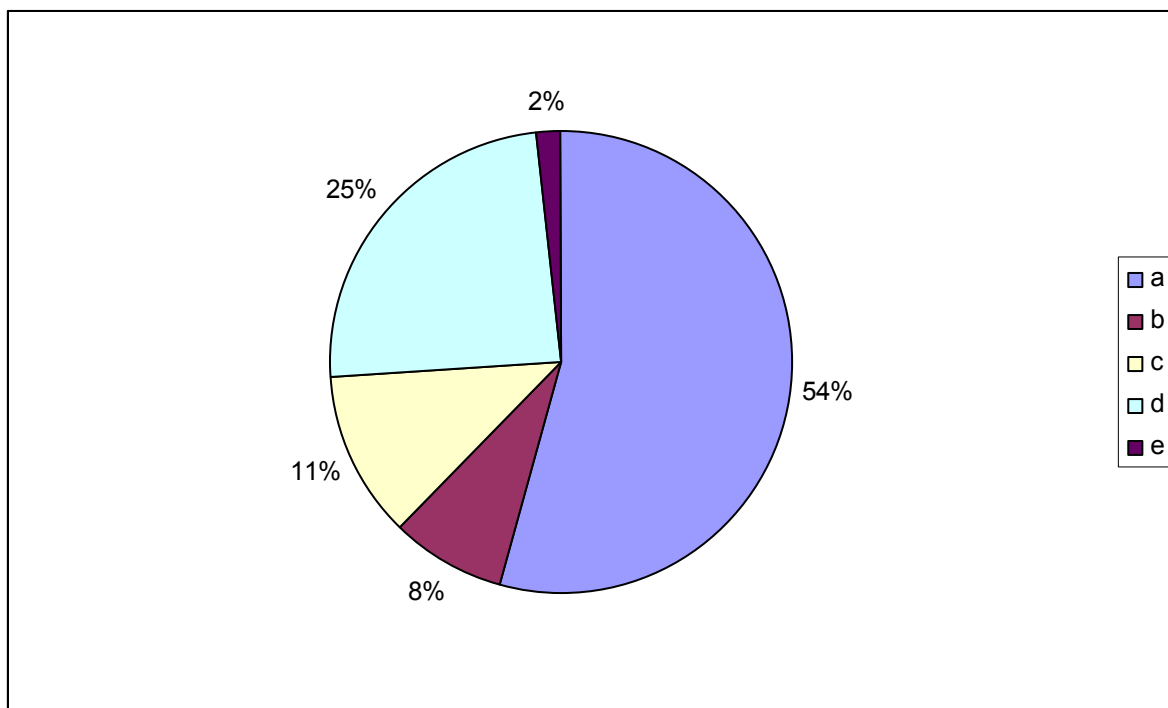
4.10 OPIS PODPORE DRUŽINE

Tabela 4.10: Kako bi opisali to podporo? (možnih več odgovorov)

opis podpore družine	število	%
a	33	82,5
b	5	12,5
c	7	17,5
d	15	37,5
e	1	2,5
N= 40		

- a) družinski člani cenijo in spoštujejo moje prostovoljno delo,
- b) pomagajo mi pri gospodinjskih opravilih
- c) pomagajo mi pri varstvu otrok
- d) družinski član/člani so tudi sami aktivni v PGD Srpenica
- e) drugo

Graf 4.10: Opis podpore družine

- a) družinski člani cenijo in spoštujejo moje prostovoljno delo,
- b) pomagajo mi pri gospodinjskih opravilih
- c) pomagajo mi pri varstvu otrok
- d) družinski član/člani so tudi sami aktivni v PGD Srpenica
- e) drugo

Največ - 33 (82,5 %) - jih je podalo odgovor, da družinski člani cenijo in spoštujejo njihovo prostovoljno delo. Pri 15-ih (37,5 %) so družinski člani tudi sami aktivni v PGD Srpenica. Pri 7-ih (17,5 %) anketiranih njihovi družinski člani pomagajo pri varstvu otrok. Pri 5-ih (12,5 %) pa pri gospodinjskih opravilih. Eden anketiranec (2,5 %) je pod drugo navedel, da mu družina pri njegovi prostovoljni dejavnosti ne nasprotuje.

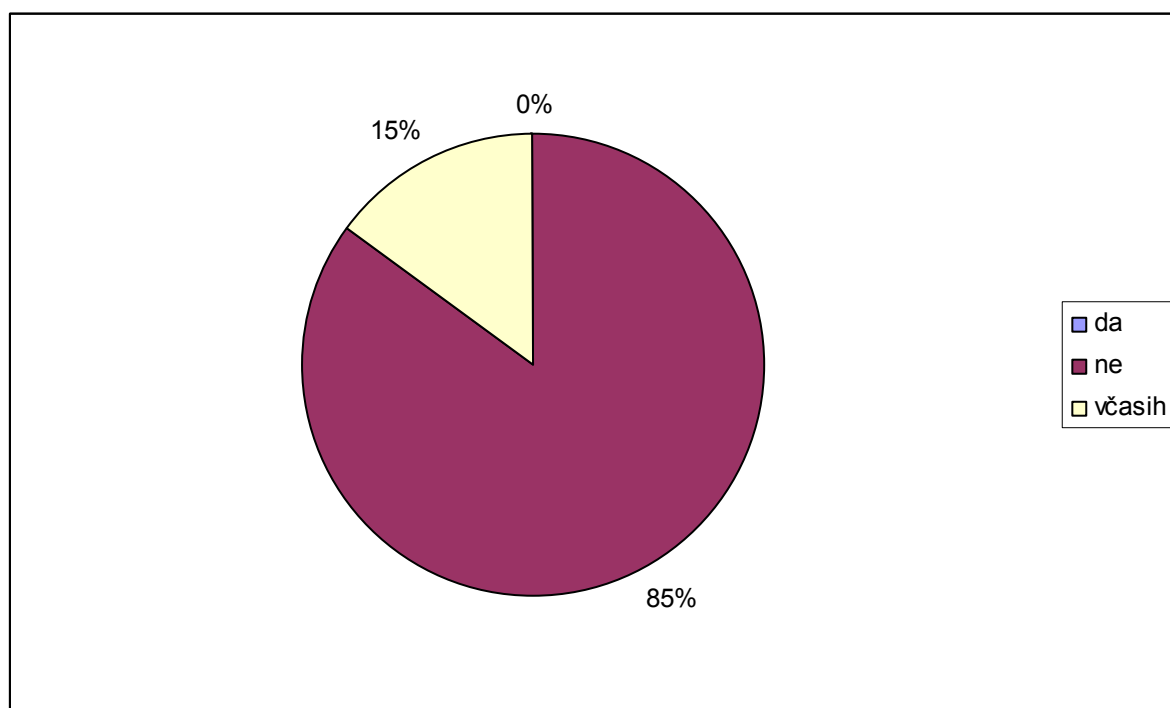
V 82-ih procentih primerov družinski člani cenijo in spoštujejo prostovoljno delo, saj gre tukaj za pomoč sočloveku, ki se znajde v stiski.

4.11 OČITKI DRUŽINSKIH ČLANOV ZARADI PREVEČ NAMENJENEGA ČASA PROSTOVOLJNI DEJAVNOSTI

Tabela 4.11: Vam družinski člani kdaj očitajo, da preveč časa namenite prostovoljnemu delu v PGD Srpenica?

očitki družinskih članov	število	%
da	0	0
ne	34	85
včasih	6	15
skupaj	40	100

Graf 4.11: Očitki družinskih članov zaradi preveč namenjenega časa prostovoljni dejavnosti

Negativno na vprašanje je odgovorilo 34 članov (85 %). Le 6 anketirancev (15 %) jih je podalo odgovor včasih. Nihče pa na vprašanje ni odgovoril pritrdilno.

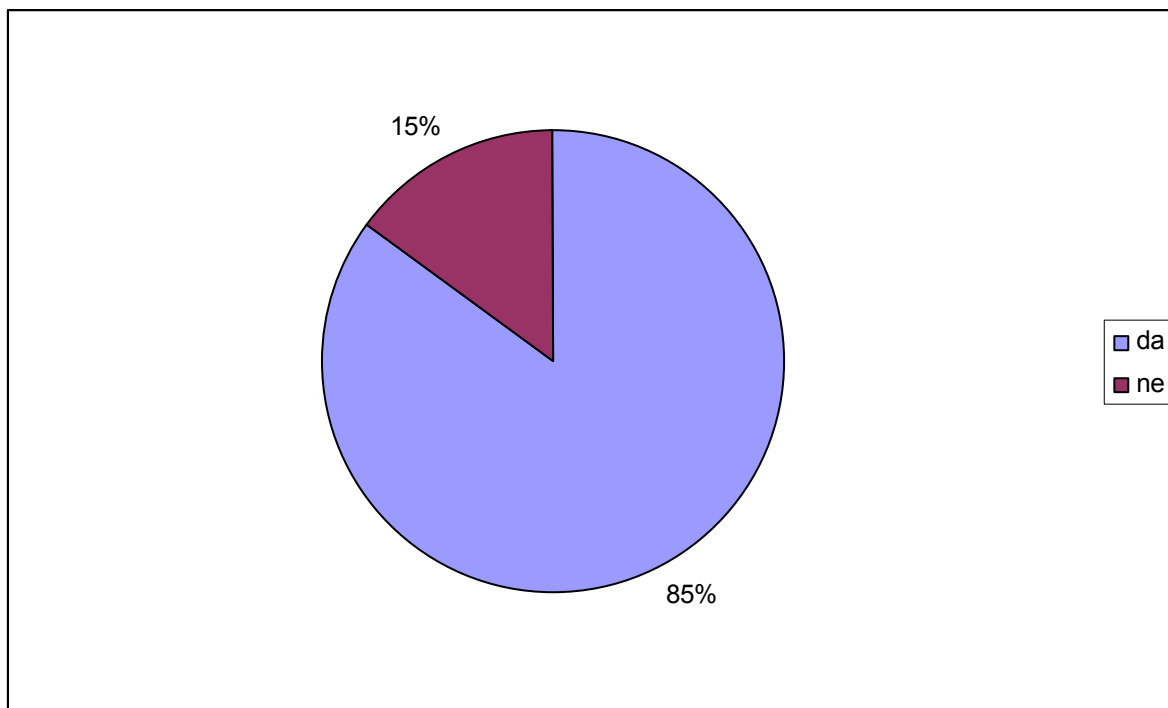
Tudi ti rezultati kažejo na to, da imajo anketiranci pri svoji dejavnosti podporo družinskih članov.

4.12 ZAPOSLOITEV

Tabela 4.12: Ste zaposleni?

zaposlitev	število	%
da	34	85
ne	6	15
skupaj	40	100

Graf 4.12: Zaposlitev

Prevladujejo zaposleni , to je 34 članov (85 %). Nezaposlenih pa je le 6 oziroma 15 %.

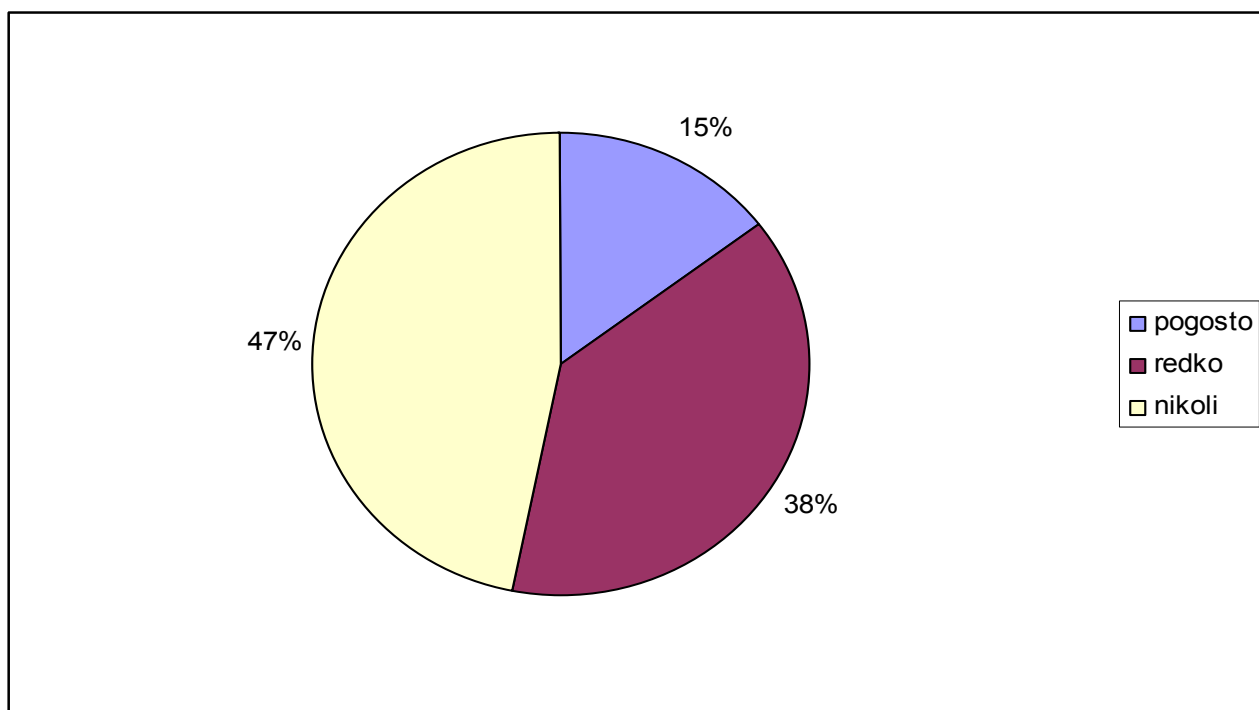
85 % članov je zaposlenih, saj v večini spadajo v tisto starostno skupino, ki so že zaključili šolanje in so premladi za upokojitev.

4.13 TEŽAVNOST USKLAJEVANJA PROSTOVOLJNE DEJAVNOSTI Z DELOVNIM ŽIVLJENJEM

Tabela 4.13: Ali vam usklajevanje prostovoljnega dela z delovnim življenjem predstavlja težavo?

pojavljanje težav	število	%
pogosto	5	14,7
redko	13	38,2
nikoli	16	47
skupaj	34	100

Graf 4.13: Težavnost usklajevanja prostovoljne dejavnosti z delovnim življenjem

16 članov (47 %) od vseh 34-ih zaposlenih je odgovorilo, da nimajo nikoli težav pri usklajevanju prostovoljnega dela z delovnim življenjem. 13 (38,2 %) jih navaja, da se te težave pojavijo redko in le 5 zaposlenih (14,7 %) ima pogosto težave.

Več kot polovica (52 %) zaposlenih navaja, da se redko ali pogosto srečujejo s težavami pri usklajevanju prostovoljne dejavnosti z delovnim življenjem, saj ocena podpore delodajalca ni tako visoka.

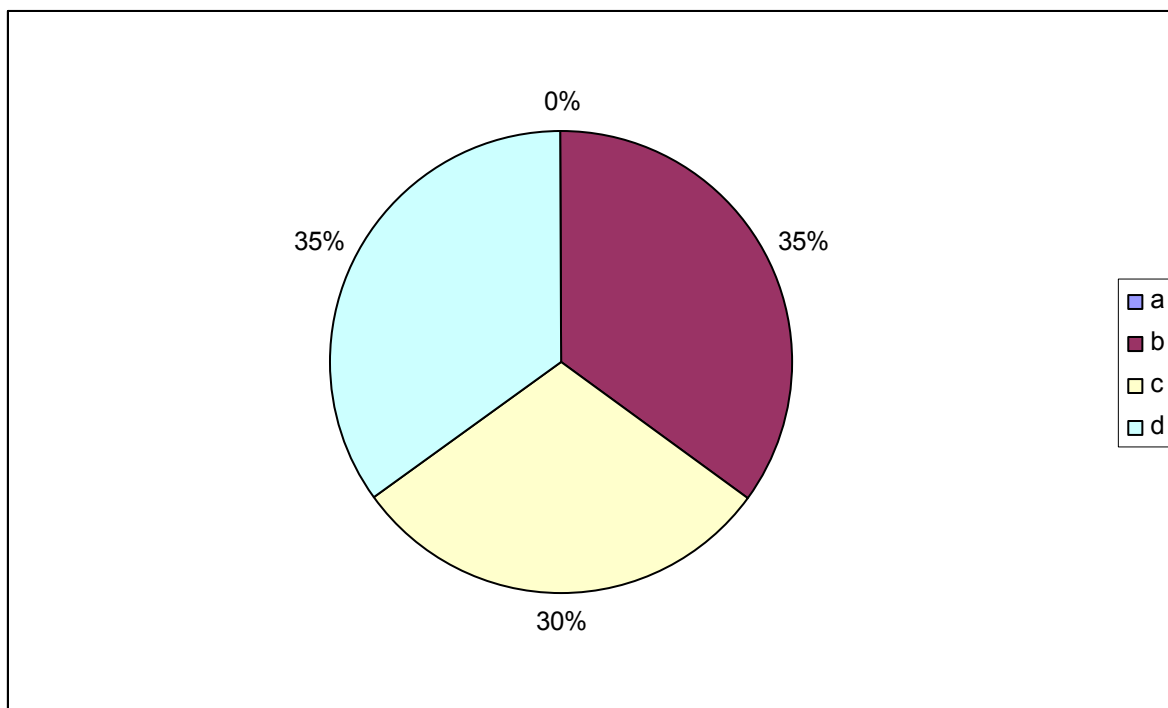
4.14 NAJBOLJ POGOSTE TEŽAVE

Tabela 4.14: Katere težave so pri vas pri usklajevanju prostovoljnega dela z delovnim življenjem najbolj pogoste? (možnih več odgovorov)

opis težav	število	%
a	0	0
b	7	38,9
c	6	33,3
d	7	38,9
N= 18		

- a) pogosta utrujenost na delovnem mestu, zaradi intervencij in aktivnosti pri PGD
- b) težave pri predčasnem odhodu ali kasnejšem prihodu v službo zaradi intervencije
- c) težave pri koriščenju dopusta in nadur za namene intervencij, izobraževanja in drugih aktivnosti v PGD
- d) drugo

Graf 4.14: Najbolj pogoste težave

- a) pogosta utrujenost na delovnem mestu, zaradi intervencij in aktivnosti pri PGD
- b) težave pri predčasnem odhodu ali kasnejšim prihodom v službo zaradi intervencije
- c) težave pri koriščenju dopusta in nadur za namene intervencij, izobraževanja in drugih aktivnosti v PGD
- d) drugo

Največ zaposlenih, ki se s težavami pri usklajevanju prostovoljne dejavnosti z delovnim življenjem srečajo pogosto ali redko, je obkrožilo odgovor - težave pri predčasnem odhodu ali kasnejšim prihodu v službo, zaradi intervencije. Teh je bilo 7 (38,9 %). S težavami pri koriščenju dopusta in nadur za namene intervencij, izobraževanja in drugih aktivnosti v PGD pa se srečuje 6 (33,3 %) članov. Sedem (38,9 %) članov je navedlo odgovor - drugo. Trije niso pripisali ničesar, ostali pa, da jim predstavlja težavo prevelika oddaljenost službe od domače vasi. Dva sta navedla, da veliko časa preživita na delovnem mestu. Eden pa navaja, da ima težave pri usklajevanju vseh poslovnih obveznostih.

Najbolj pogoste težave, s katerimi se operativci srečujejo na delovnem mestu, so težave pri predčasnem odhodu ali kasnejšim prihodu v službo, zaradi intervencije ter težave pri

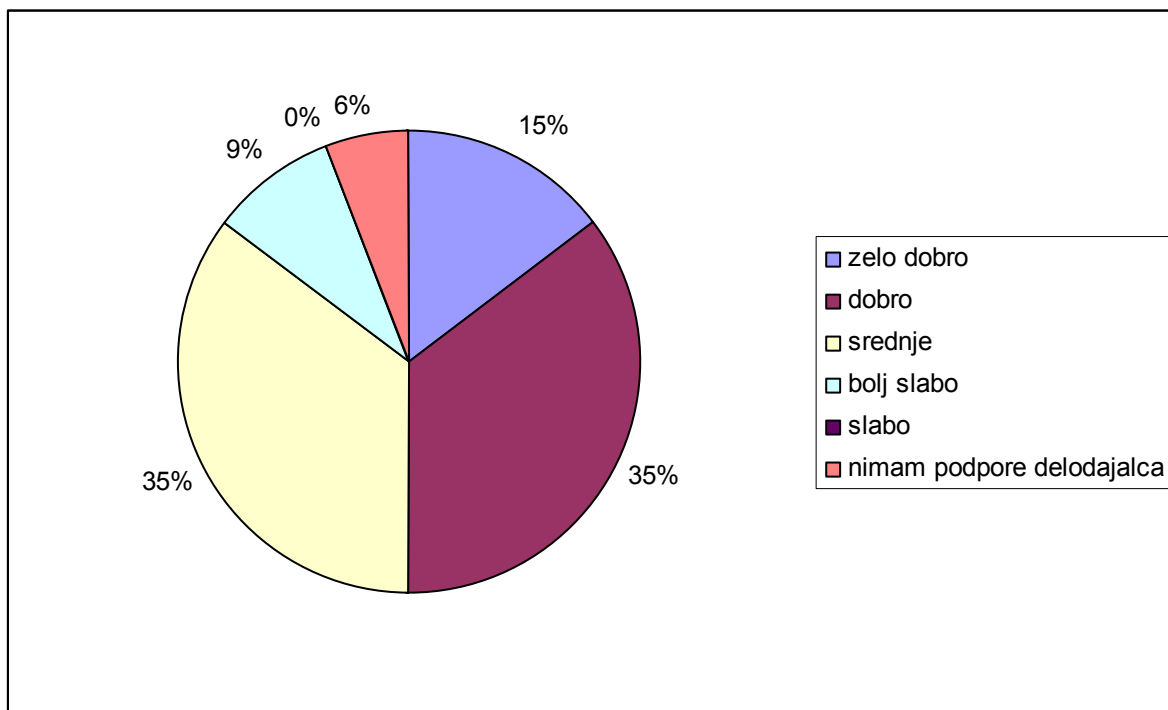
koriščenju dopusta in nadur za namene intervencij, izobraževanja in drugih aktivnosti v PGD-ju. Temu gre pripisati, da je podpora delodajalca manjša.

4.15 OCENA PODPORE DELODAJALCA PRI PROSTOVOLJNI DEJAVNOSTI

Tabela 4.15: Kako bi ocenili podporo vašega delodajalca pri vaši aktivnosti v PGD Srpenica?

ocena podpore	število	%
zelo dobro	5	14,7
dobro	12	35,3
srednje	12	35,3
bolj slabo	3	8,8
slabo	0	0
nimam podpore delodajalca	2	5,9
skupaj	34	100

Graf 4.15: Ocena podpore delodajalca pri prostovoljni dejavnosti

Enako število zaposlenih, to je 12 (35,3 %), jih je obkrožilo odgovor dobro in srednje. Pet (14,7 %) jih je podporo ocenilo kot zelo dobro. Za bolj slabo so se odločili 3. (8,8 %). Dva (5,9 %) nimata podpore delodajalca, nihče pa ni podal odgovor slabo.

Nekoliko slabši rezultat podpore delodajalca bi pripisala temu, da delodajalec postavlja na prvo mesto delo.

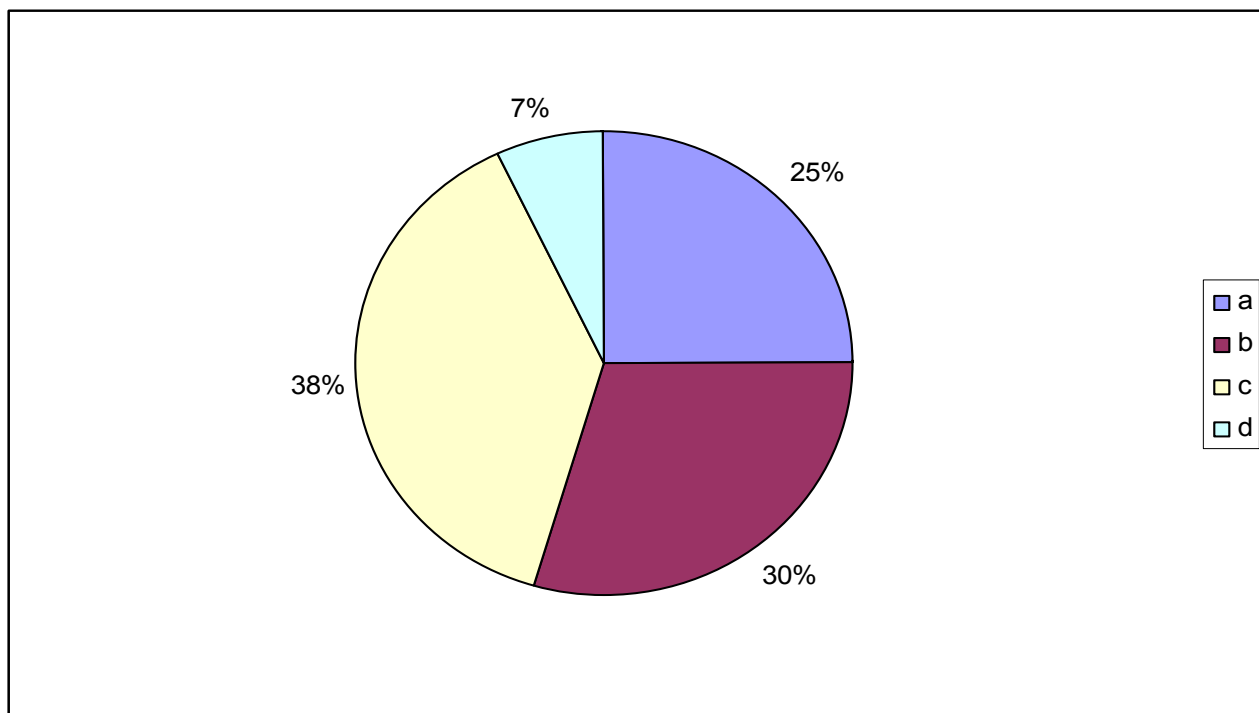
4.16 OPIS PODPORE DELODAJALCA

Tabela 4.16: Kako bi opisali to podporo? (možnih več odgovorov)

opis podpore	število	%
a	11	34,4
b	13	40,6
c	17	53,1
d	3	9,4
N= 32		

- a) delodajalec spoštuje in ceni mojo aktivnost pri PGD Srpenica
- b) ob intervencijah mi delodajalec omogoči predčasen odhod iz službe ali kasnejši prihod
- c) ob raznih aktivnostih v PGD-ju, izobraževanjih in izpitih, namenjenih gasilcem, mi delodajalec omogoči koriščenje dopusta ali nadur
- d) drugo

Graf 4.16: Opis podpore delodajalca

- a) delodajalec spoštuje in ceni mojo aktivnost pri PGD Srpenica
- b) ob intervencijah mi delodajalec omogoči predčasen odhod iz službe ali kasnejši prihod
- c) ob raznih aktivnostih v PGD-ju, izobraževanjih in izpitih, namenjenih gasilcem, mi delodajalec omogoči koriščenje dopusta ali nadur
- d) drugo

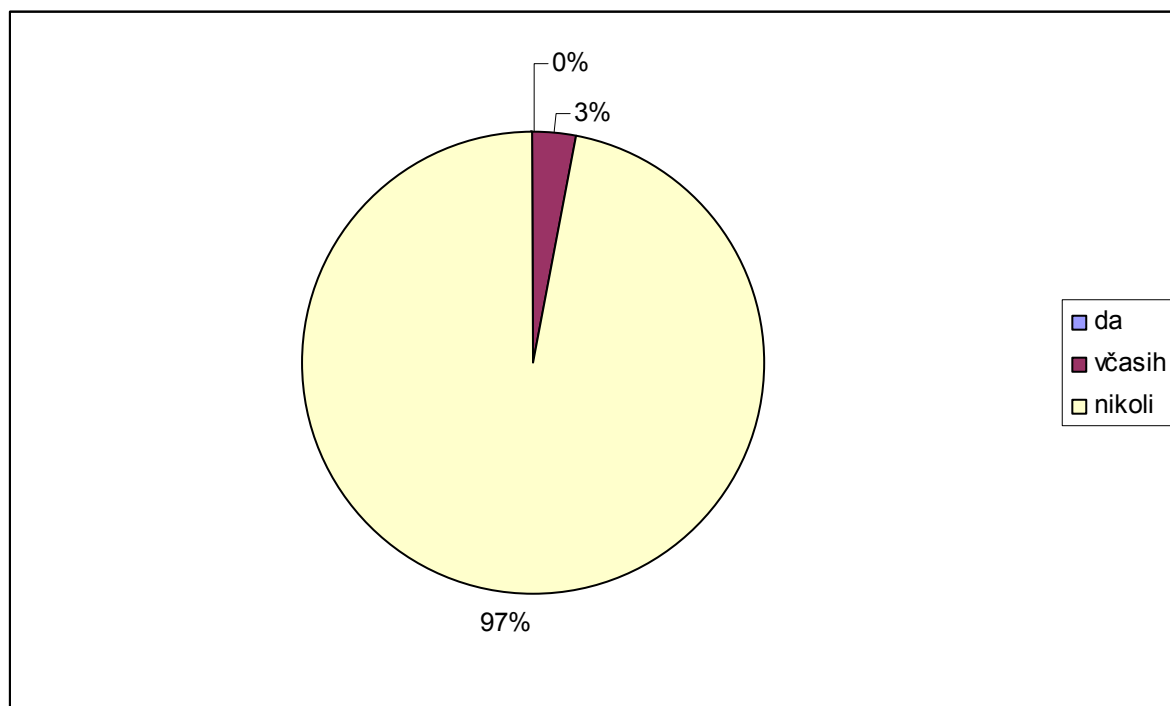
Od vseh zaposlenih anketirancev, ki niso navedli, da nimajo podpore svojega delodajalca, jih je 17 (53,1 %) navedlo podporo, da jim delodajalec ob raznih aktivnostih v PGD-ju, izobraževanjih in izpitih, namenjenih gasilcem, omogoči koriščenje dopusta ali nadur, 13 (40,6 %) jih navaja, da jim delodajalec ob intervencijah omogoči predčasen odhod iz službe ali kasnejši prihod. Pri 11-ih (34,4 %) delodajalec spoštuje in ceni njihovo aktivnost pri PGD Srpenica. Trije (9,4 %) pa so obkrožili odgovor drugo. Le eden je pripisal, da je samostojni podjetnik, ki si sam ureja urnik.

4.17 SLABŠE OPRAVLJENO DELO NA DELOVNEM MESTU, ZARADI RAZNIH AKTIVNOSTI IN INTERVENCIJ V PGD-JU

Tabela 4.17: Menite, da je kdaj vaše delo na delovnem mestu, zaradi raznih aktivnosti in intervencij v PGD Srpenica, slabše opravljeno?

slabše opravljeno delo na delovnem mestu	število	%
da	0	0
včasih	1	2,9
nikoli	33	97
skupaj	34	100

Graf 4.17: Slabše opravljeno delo na delovnem mestu, zaradi raznih aktivnosti in intervencij v PGD-ju

Od vseh 34 zaposlenih članov ni nihče obkrožil pritrdilni odgovor. Le eden (2,9 %) je obkrožil odgovor včasih. Kar 33 ali 97 % zaposlenih pa navaja, da njihovo delo na delovnem mestu, zaradi razih aktivnosti in intervencij v PGD Srpenica, ni nikoli slabše opravljeno.

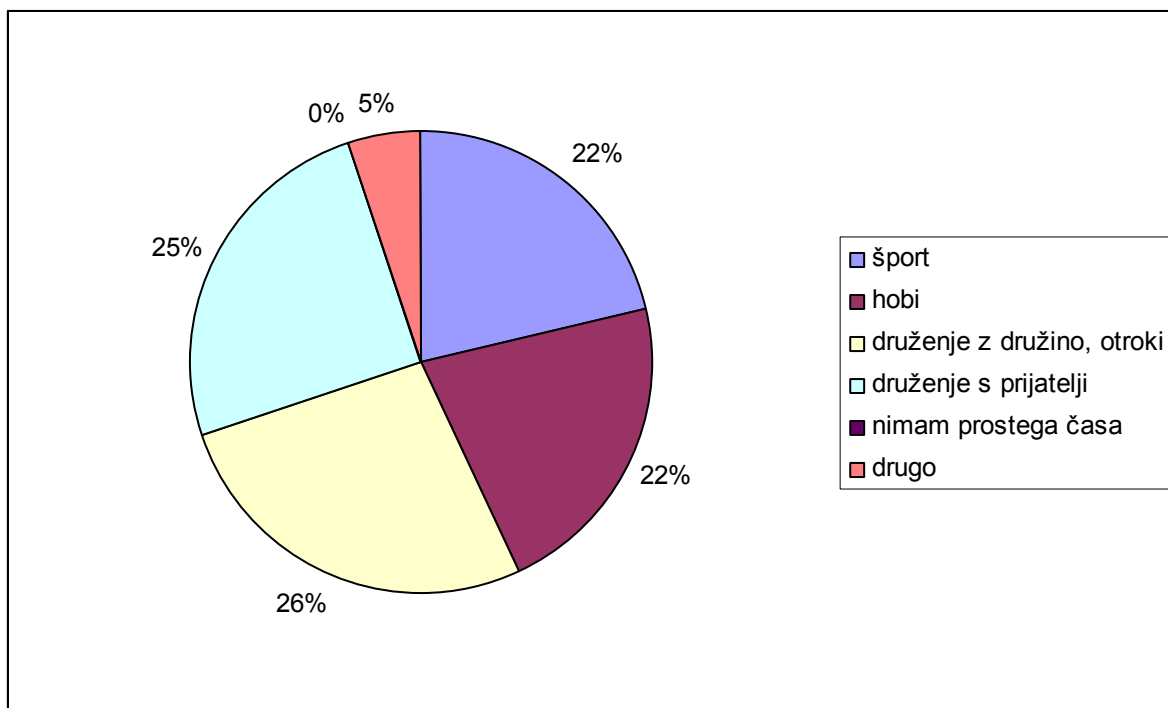
Kar 33 vseh zaposlenih ali 97 % trdi, da njihovo delo na delovnem mestu ni nikoli slabše opravljeno, zaradi aktivnosti in intervencije v PGD. Tako lahko rečemo, da operativci z vso resnostjo in odgovornostjo usklajujejo delovne in gasilske dolžnosti.

4.18 IZKORIŠČANJE PROSTEGA ČASA

Tabela 4.18: Kako izkoristite svoj prosti čas, ki vam še ostane ob prostovoljni aktivnosti, družinskimi in delovnimi obveznostmi? (možnih več odgovorov)

izkoriščanje prostega časa	število	%
šport	17	42,5
hobi	17	42,5
druženje z družino, otroki	21	52,5
druženje s prijatelji	20	50
nimam prostega časa	0	0
drugo	4	10
N= 40		

Graf 4.18: Izkoriščanje prostega časa

Kar 21 anketirancev (52,5 %) svoj prosti čas nameni druženju z družino, otroki, 20 (50 %) druženju s prijatelji, 17 (42,5 %) jih svoj prosti čas izkoristi za športne dejavnosti. Enak rezultat pripisujejo hobiju, štirje (10 %) jih je pod drugo navedlo branje knjig, dva nista pripisala ničesar, eden pa je dodal, da ima zelo malo prostega časa. Nihče od štiridesetih anketirancev ni navedel, da nima prostega časa.

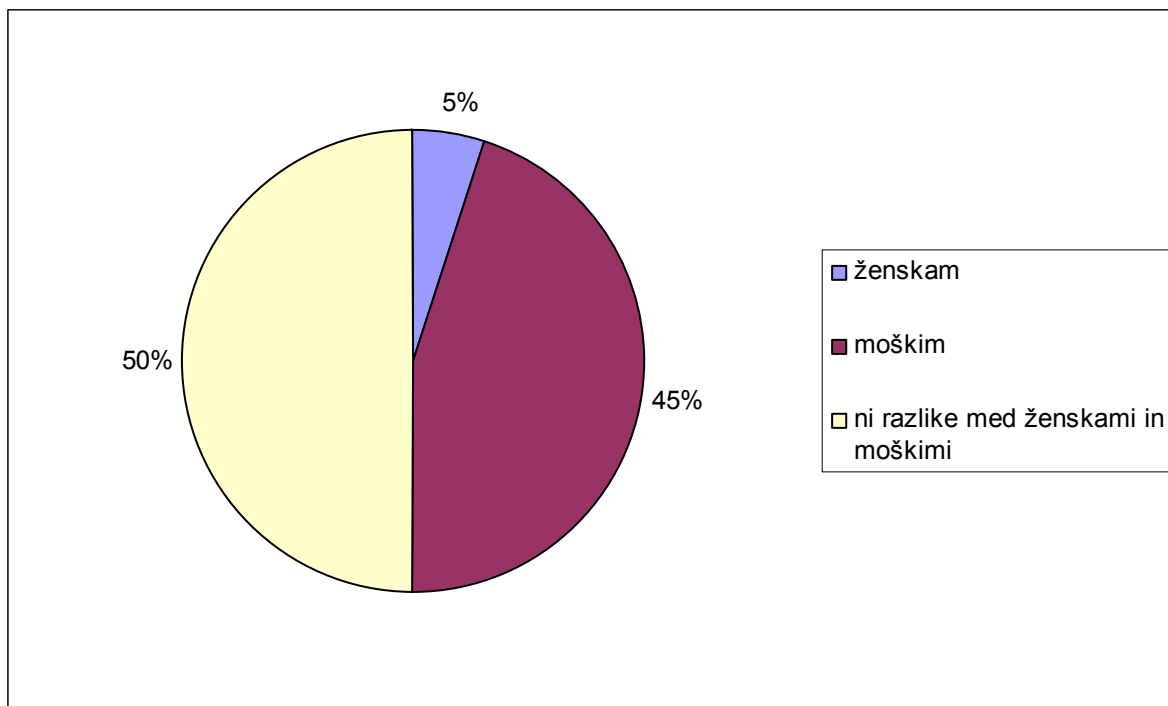
Kljub družinskemu življenju, vseh nalog, ki jih prinaša družina in zaposlitev, nihče od anketiranih ne navaja, da mu ne ostane nič prostega časa. Ta svoj prosti čas pa večina - 21 (52,5 %) - nameni druženju z družino in otroki, kar kaže na to, da ima družina prednost pred druženjem s prijatelji in raznimi športnimi dejavnostmi.

4.19 MNENJE O LAŽJEM USKLAJEVANJU PROSTOVOLJNE DEJAVNOSTI Z DRUŽINSKIM IN DELOVNIM ŽIVLJENJEM MED ŽENSKAMI IN MOŠKIMI

Tabela 4.19: Kaj menite, komu je lažje usklajevati prostovoljno delo z družinskim in delovnim življenjem, ženskam ali moškim?

mnenje	število	%
ženskam	2	5
moškim	18	45
ni razlike	20	50
skupaj	40	100

Graf 4.19: Mnenje o lažjem usklajevanju prostovoljne dejavnosti z družinskim in delovnim življenjem med ženskami in moškimi

Največ, 20 (50 %), je mnenja, da ni razlike med ženskami in moškimi pri usklajevanju prostovoljne dejavnosti. Nekaj manj, 18 (45 %), jih trdi, da je lažje moškim. Le 2 (5%) pa sta se odločila, da je lažje ženskam.

Polovica je mnenja, da ni razlik med ženskami in moškimi pri lažjem usklajevanju prostovoljne dejavnosti z družinskim in delovnim življenjem. To svoje mnenje pojasnjujejo, da sta si partnerja enakovredna pri razdelitvi družinskih in gospodinjskih dolžnosti in opravil. Raziskava kaže, da so v manjšini tisti, ki menijo, da je varstvo, vzgoja otrok in gospodinjska opravila izključno žensko delo.

4.20 POJASNITEV MNENJA

Nekaj izjav anketirancev, ki so pojasnili svoj odgovor:

1. Ženskam je lažje usklajevati prostovoljno delo z družinskim in delovnim življenjem:
 - moški so v povprečju bolj aktivni v PGD-ju kot ženske,
 - ženska vedno ve, kako uskladiti svoj čas (namenjen družini in prostovoljni dejavnosti).
2. Moškim je lažje usklajevati prostovoljno delo z družinskim in delovnim življenjem:
 - ženske imajo več dela z gospodinjstvom in vzgojo otrok,
 - nekatere ženske so že v službi na vodilnih položajih, skrbijo za gospodinjstvo in otroke, kar pri moških ni nujno,
 - delo v gospodinjstvu v povprečju opravljajo večinoma ženske in le-tega nikoli ne zmanjka.
3. Ni razlik med ženskami in moškimi pri usklajevanju prostovoljnega dela z družinskim in delovnim življenjem:
 - če je dobra volja, se da vse uskladiti,
 - menim, da je potrebno delo razdeliti med oba partnerja enakovredno,
 - z malo dobre volje in organiziranostjo se da marsikaj uskladiti,

- vse je stvar dogovora in medsebojne razporeditve obveznosti in prostega časa med partnerjema,
- moški in ženske so v sodobnih družinah enakovredni oziroma enakopravni, (to velja za družinsko in delovno življenje), seveda so v določenem času izjeme (opravičena odsotnost v PGD), kar pa ne vpliva na povprečno aktivnost prostovoljstva v PGD-ju,
- ko sta partnerja usklajena in si pomagata pri opravilih, ni nikjer problemov, ne v družini ne pri prostovoljnih dejavnostih,
- izgovor so samo otroci (bolezen, zdravstveni pregledi, obiski v šolah - to opravljajo mamice), drugače ni razlike,
- odvisno je od interesa, če imaš interes, se dobi tudi čas,
- kdor ima željo nekaj narediti, bo vedno našel način, ki mu bo to omogočil, seveda pa mora imeti pri tem podporo družine.

4.21 PREVERJANJE HIPOTEZE

Postavila sem ničelno hipotezo.

Ho: Ni razlik v pojavljanju težav pri usklajevanju prostovoljnega dela z družinskimi obveznostmi med ženskami in moškimi operativnimi člani Prostovoljnega gasilskega društva Srpenica.

SPOL:

- ženski
- moški

TEŽAVE PRI USKLAJEVANJU PROSTOVOLJNEGA DELA Z DRUŽINSKIMI OBVEZNOSTMI:

- DA
- NE

spol	težave da	težave ne	skupaj
ženski	5	3	8
moški	13	19	32
skupaj	18	22	40

Stopinje prostosti: 1

Stopnja tveganja : 5 % (3,84)

$$\alpha = 2p = 0,05$$

$$x^2 = 0,5$$

$$x_{0,05}^2 = 3,84$$

$$x^2 = 0,5 < x_{\alpha=0,05}^2 = 3,84$$

Dobili smo hi-kvadrat, ki je manjši od zahtevanega pri stopinji 0,05 in 1 stopinji prostosti, torej lahko z manj kot 5 % tveganja obdržimo ničelno hipotezo in trdimo, da ni opaziti razlike med ženskami in moškimi pri pojavljanju težav glede usklajevanja prostovoljne dejavnosti z družinskimi obveznostmi. Sama sem pričakovala, da bodo ženske imele več težav.

5 RAZPRAVA

V prostovoljnem gasilskem društvu Srpenica močno prevladujejo moški operativci (80 %), kar kaže na to, da je gasilstvo le v domeni moških, saj je le pri opravljanju večine del gasilca potrebna moč in kondicija.

Starost gasilcev je enakomerna porazdeljena od 18 do 50 let. Od 51 do 62 let pa je starih le 12,5 % operativcev, saj le ti v tej starostni skupini počasi opuščajo vlogo operativnega gasilca v društvu in prevzemajo druge vloge.

Glede na starost operativcev, ki se giblje od 18 do 50 let, jih polovica vseh anketiranih živi s partnerjem/partnerico in otroki. Otroke ima 22 članov ali 55 %.

Več kot polovica članov, to je 21 ali 52 %, je v društvu aktivnih od 11 do 20 let, glede na dolgo tradicijo gasilstva na vasi, kaže podatek, da to ni začetna zagnanost prostovoljcev, ampak marsikoga delo prostovoljca spremlja že od mladosti. Ob svoji aktivnosti v društvu le šest članov najde čas za še dodatno prostovoljno delo.

Večina anketiranih (55 %) navaja, da nikoli nima težav pri usklajevanju prostovoljne dejavnosti z družinskim življenjem. To dejstvo pripisujemo podatku, da jih 65 % opisuje podpora družine pri prostovoljni dejavnosti kot zelo dobro. Pri 82,5 % anketiranih družinski člani cenijo in spoštujejo njihovo prostovoljno dejavnost in pri 85 % jim nikoli ne očitajo, da preveč časa namenijo prostovoljnemu delu.

Ostali, ki se srečujejo s težavami pri usklajevanju prostovoljne dejavnosti z družinskim življenjem, opisujejo to težavo kot pomanjkanje časa za druženje s partnerjem in pomanjkanje časa za otroke, njihovo varstvo in vzgojo.

85 % članov je zaposlenih, saj v večini spadajo v tisto starostno skupino, ki so že zaključili šolanje in so premladi za upokojitev. Več kot polovica (52 %) zaposlenih navaja, da se redko ali pogosto srečujejo s težavami pri usklajevanju prostovoljne dejavnosti z delovnim življenjem. Največkrat so to težave pri predčasnem odhodu ali kasnejšim prihodom v službo zaradi intervencije, ter težave pri koriščenju dopusta in nadur za namene intervencij, izobraževanja in drugih aktivnosti v PGD-ju.

70,6 % gasilcev opisuje podporo delodajalca kot dobro in srednje.

Kar 33 zaposlenih ali 97 % pa trdi, da njihovo delo na delovnem mestu ni nikoli slabše opravljeno zaradi aktivnosti in intervencije v PGD-ju. Tako lahko rečemo, da operativci z vso resnostjo in odgovornostjo usklajujejo delovne in gasilske dolžnosti.

Kljub družinskemu življenju, vseh nalog, ki jih prinaša družina in zaposlitev, nihče od anketiranih ne navaja, da mu ne ostane nič prostega časa. Ta svoj prosti čas pa večina - 21 (52,5 %) - nameni druženju z družino in otroki, kar kaže na to, da ima družina prednost pred druženjem s prijatelji in raznimi športnimi dejavnostmi.

Polovica je mnenja, da ni razlik med ženskami in moškimi pri lažjem usklajevanju prostovoljne dejavnosti z družinskim in delovnim življenjem. To svoje mnenje pojasnjujejo, da sta si partnerja enakovredna pri razdelitvi družinskih in gospodinjskih dolžnosti in opravil. Raziskava kaže, da so v manjšini tisti, ki menijo, da je varstvo, vzgoja otrok in gospodinjska opravila izključno žensko delo.

6 SKLEPI

- V Prostovoljnem gasilskem društvu Srpenica prevladujejo moški operativci - 32 (80 %).
- Starost članov je enakomerno porazdeljena od 18 do 50 let. Le v starostni skupini od 51 do 62 let je samo 5 članov (12,5 %).
- S partnerjem/partnerico in otroki živi največ anketirancev, in sicer 20 (50 %).
- Največ je tistih članov, ki imajo otroke. Teh je 22 ali 55 %.
- Največji delež članov je včlanjenih v društvo od 11 do 20 let in sicer 21, kar predstavlja 52,5 % vseh članov.
- Le 6 (15%) članov opravlja še dodatno prostovoljno delo, ostalih 34 (85%) pa ne.
- 22 anketirancev (55 %) navaja, da nikoli nima težav pri usklajevanju prostovoljnega dela z družinskim življenjem.
- Od vseh 18 anketirancev, kateri se pogosto ali redko srečajo s težavami pri usklajevanju prostovoljne dejavnosti z družinskim življenjem, jih je 8 (44,4 %) označilo to težavo kot pomanjkanje časa za druženje s partnerjem. Eden manj - 7 (38,9 %) - jih je obkrožilo pomanjkanje časa za otroke, njihovo varstvo in vzgojo.
- Največ članov - 26 (65 %) - je ocenilo podporo družine kot zelo dobro.
- 33 članov (82,5 %) jih je podalo odgovor, da družinski člani cenijo in spoštujejo njihovo prostovoljno delo.

- Kar 34 članov (85 %) pravi, da jim družinski člani nikoli ne očitajo, da preveč časa namenijo prostovoljni dejavnosti.
- Prevladujejo zaposleni, to je 34 članov (85 %).
- Nekaj manj kot polovica (47 %) zaposlenih članov navaja, da nimajo nikoli težav pri usklajevanju prostovoljnega dela z delovnim življenjem.
- S težavami pri predčasnem odhodu ali kasnejšim prihodom v službo zaradi intervencije ter s težavami pri koriščenju dopusta in nadur za namene intervencij, izobraževanja in drugih aktivnosti v PGD-ju se srečuje približno enako število članov, to je 7 (38,9 %) in 6 (33,3 %).
- Enako število zaposlenih - 12 (35,3 %) - jih je podpora delodajalca pri njihovi prostovoljni dejavnosti ocenilo kot dobro in srednje.
- Od vseh zaposlenih anketirancev, ki niso navedli, da nimajo podpore svojega delodajalca, jih je največ - 17 (53,1 %) - navedlo podporo, da jim delodajalec ob raznih aktivnostih v PGD-ju, izobraževanjih in izpitih, namenjenih gasilcem, omogoči koriščenje dopusta ali nadur.
- Kar 33 ali 97 % zaposlenih navaja, da njihovo delo na delovnem mestu zaradi razih aktivnosti in intervencij v PGD Srpenica ni nikoli slabše opravljeno.
- Največ članov - 21 (52,5 %) - nameni svoj prosti čas druženju z družino, otroki.
- 20 članov (50 %) je mnenja, da ni razlik med ženskami in moškimi pri usklajevanju prostovoljne dejavnosti. Nekaj manj - 18 (45 %) pa jih trdi, da je lažje moškim.

7 PREDLOGI

Pri vabljenju novih članov in članic v PGD Srpenica, bi moralo vodstvo gasilskega društva poudarjati enakopravnost med spoloma in predstavljati tudi naloge operativnega gasilca, kjer ni toliko pomembna moč in kondicija. S tem bi se za operativnega gasilca odločalo več žensk in moški ne bi več tako močno prevladovali.

Da bi svojo prostovoljno dejavnost, tako ženske kot moški, lažje usklajevali z družinskim življenjem, ki prinaša veliko dolžnosti pri varstvu in vzgoji otrok in pri gospodinjskih opravilih, bi morala partnerja med seboj sodelovati, postati enakovredna partnerja pri vseh teh opravilih, se tako podpirati pri družinskemu življenju in prostovoljni dejavnosti. Tako bi bilo marsikomu to lažje usklajevati. Relevantne institucije in strokovnjaki bi morali javno pozivati in poudarjati k enakovrednemu partnerstvu in uravnoveženi vlogi žensk in moških v družini.

Pri lažjem usklajevanju prostovoljne dejavnosti operativnih članov z delovnimi obveznostmi, bi morali biti člani deležni večje podpore delodajalca. Da bi bilo manj težav pri predčasnem odhodu ali kasnejših prihodih v službo zaradi intervencije in težav pri koriščenju dopusta in nadur za namene intervencij, izobraževanja in drugih aktivnostih v PGD-ju.

Vsak prostovoljni operativni gasilec bi moral svojega delodajalca obvestiti o njegovi aktivnosti v PGD-ju in načinu dela ter nalogah h katerim se je kot prostovoljec zavezal. Prostovoljec in delodajalec bi morala najti skupen jezik, da ne bi več prihajalo toliko do težav. Delodajalec bi torej moral spoštovati to plemenito dejavnost in pomagati po svojih najboljših močeh. Moral pa bi tudi upoštevati zakona o aktiviranju operativnih gasilcev med delovnim časom.

8 LITERATURA

Božič, Branko. 1988. Gasilstvo na Slovenskem: do leta 1941. Ljubljana: Gasilska zveza Slovenije.

Covey, Stephen R. 1998. Sedem navad zelo uspešnih družin. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Čačinovič Vogrinčič, Gabi. 1993. Družina: pravica do lastne stvarnosti. *Socialno delo* 32, 1-2: 54-60.

Čačinovič Vogrinčič, Gabi. 1998. Psihologija družine: prispevek k razvidnosti družinske skupine. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Čačinovič Vogrinčič, Gabi. 2005/2006. Socialno delo z družinami. Ljubljana: študijsko gradivo FSD.

Černigoj Sadar, Nevenka. 1991. Moški in ženske v prostem času: socialne in psihološke dimenzije načinov preživljanja prostega časa. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče d.o.o.

Flaker, Vito. 2001. Prostovoljno delo: delo za druge in zase. *Socialno delo* 40, 6: 305 - 312.

Gradičar, Cveto. 2005. Sotočja družinskih odnosov: sodobni vodnik skozi družinsko in partnersko življenje ter njegove preizkušnje. Novo Mesto: samozal.

Kavar Vidmar, Andreja. 1998. Kakovost delovnega življenja, *Socialno delo* 37, 2: 81-119.

Kompan Erzar, Katarina. 2003. Skrita moč družine. Ljubljana: Brat Frančišek: Frančiškanski družinski inštitut.

Krivec, Ksenija. 2003. Na pomoč!: zgodovina Prostovoljnega gasilskega društva Bovec ob stoti obletnici delovanja in sto trideset letnici gasilstva na Bovškem. Bovec: PGD.

Krivec, Ksenija. 1999. Srpenica skozi čas: zgodovina prostovoljnega gasilskega društva Srpenica in njegove vasi: ob stoletnici delovanja društva. Srpenica: PGD, Nova Gorica: Branko.

Lipičnik, Bogdan. 1998. Ravnanje z ljudmi pri delu. Ljubljana: Gospodarski vestnik.

Mesec, Blaž. 1997. Metodologija raziskovanja v socialnem delu I: študijsko gradivo za interno uporabo. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mesec, Blaž. 1997. Metodologija raziskovanja v socialnem delu II: študijsko gradivo. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mesec, Blaž. 1998. Metodologija raziskovanja v socialnem delu II. Rešene naloge iz statistike II: študijsko gradivo: (osnutek). Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mesec, Blaž (s sodelovanjem Nike Cigoj Kuzma). 2001. Navodilo za diplomsko nalogo. Tretja izdaja. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mesec, Blaž, Nino Rode, Liljana Rihter. 2004. Primeri raziskovalnih nalog študentov. Druga izdaja. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.

Musek, Janek. 1995. Ljubezen, družina, vrednote. Ljubljana: Educy.

Oakley, Ann. 2000. Gospodinja. Ljubljana: Založba /*cf.

Ramovš, Jože. 2001. Prostovoljstvo pri delu z ljudmi in za ljudi. *Socialno delo* 40, 6: 313 – 322.

Rapoša - Tajnšek, Pavla. 1997. Socialno delo v delovnih organizacijah. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Rener, Tanja. 2006. Družine in družinsko življenje v Sloveniji. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno - raziskovalno središče, Založba Annales: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.

Rener, Tanja. 1995. Družine: različne - enakopravne. Ljubljana: Vitrum.

Satir, Virginia. 1995. Družina za naš čas. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. 1987. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Stritih, Bernard. 2000. Prostovoljno delo - staro vino v novih sodih. V: Tomo Martelanc, Tatjana Samec (ured.), *Prostovoljno delo včeraj, danes in jutri*. Ljubljana: Slovenska filantropija.

Tomori, Martina. 1994. Knjiga o družini. Ljubljana: EWO.

Trstenjak, Anton. 1994. O družini. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropohigieno.

Zakon o aktiviranju operativnih gasilcev med delovnim časom. Uradni list Republike Slovenije, Stran 12214 in 12215 / Št. 113 / 16. 12. 2005 36. a člen.

9 POVZETEK

Kljub vsem službenim obveznostim, skrbi za družino in družabnemu življenju, se nekateri odločijo postati prostovoljci, ki bodo marsikatero prosto urico namenili prostovoljnemu delu, temu plemenitemu delu, ki je namenjeno sočloveku.

V diplomski nalogi sem raziskovala uspešnost oziroma neuspešnost usklajevanja prostovoljnega dela z družinskim in delovnim življenjem. Raziskava je potekala na konkretnem primeru prostovoljnega dela operativnih članic in članov Prostovoljnega gasilskega društva Srpenica.

Tako sem v raziskavi s pomočjo anketnega vprašalnika prišla do ugotovitev, da v društvu močno prevladujejo moški operativci. To kaže na to, da večina meni o gasilstvu kot moški domeni, saj je pri opravljanju večine gasilskih del potrebna moč in kondicija.

Več kot polovica operativcev nima težav pri usklajevanju prostovoljne dejavnosti z družinskim življenjem. Podporo družine pri njihovi dejavnosti ocenjujejo kot zelo dobro. Se pa več kot polovica prostovoljcev srečuje s težavami pri usklajevanju z delovnim življenjem, saj je podpora delodajalca majhna.

Prostovoljci svoj prosti čas, ki jim še ostane ob prostovoljni aktivnosti, družinskimi in delovnimi obveznostmi, najraje namenijo druženju z družino, otroki.

Postavila sem ničelno hipotezo, da ni razlik v pojavljanju težav pri usklajevanju prostovoljnega dela z družinskimi obveznostmi med ženskami in moškimi operativnimi člani. Ničelno hipotezo sem obdržala.

Da bi svojo prostovoljno dejavnost, tako ženske kot moški, lažje usklajevali z družinskim življenjem, ki prinaša veliko dolžnosti pri varstvu in vzgoji otrok in gospodinjskih opravil, bi morala partnerja med seboj sodelovati, postati enakovredna partnerja pri vseh teh opravilih in se tako podpirati pri družinskemu življenju in prostovoljni dejavnosti.

Prostovoljec in delodajalec bi morala najti skupni jezik, da ne bi več prihajalo do težav. Delodajalec bi moral spoštovati to plemenito dejavnost in pomagati po svojih močeh. Moral pa bi tudi upoštevati zakona o aktiviranju operativnih gasilcev med delovnim časom.

DODATEK

1. Anketa

ANKETA

Moje ime je Helena Kragelj in sem študentka Fakultete za socialno delo. V svoji diplomski nalogi želim z raziskavo ugotoviti uspešnost usklajevanja prostovoljnega dela z družinskim in delovnim življenjem. Raziskava poteka na konkretnem primeru prostovoljnega dela operativnih članic in članov Prostovoljnega gasilskega društva Srpenica. Naprošam Vas za sodelovanje in izpolnitev vprašalnika.

Anketa je anonimna.

1. Spol:

- a) ženski
- b) moški

2. Starost:

- a) 18–30 let
- b) 31–40 let
- c) 41–50 let
- d) 51–62 let

3. Status:

- a) živim pri starših
- b) živim sama/sam
- c) živim s partnerjem/partnerico

- d) živim s partnerjem/partnerico in otroki
- e) živim sama/sam z otroki
- f) živim s starši, ki potrebujejo pomoč
- g) drugo:

4. Koliko otrok imate?

.....

5. Koliko let ste član Prostovoljnega gasilskega društva Srpenica?

- a) do 10 let
- b) 11–20 let
- c) 21–30 let
- č) 31 ali več let

6. Ali poleg prostovoljnega dela v PGD opravljate še kakšno prostovoljno dejavnost?

- a) da (napišite katero)
- b) ne

7. Ali vam usklajevanje prostovoljnega dela z družinskimi obveznostmi predstavlja težavo?

- a) pogosto
- b) redko
- c) nikoli

8. Če pri 8. vprašanju niste obkrožili odgovora c, katere težave so pri vas pri usklajevanju prostovoljnega dela z družinskim življenjem najbolj pogoste? (možnih več odgovorov)

- a) pomanjkanje časa za otroke, njihovo varstvo in vzgojo
- b) pomanjkanje časa za gospodinjska opravila
- c) pomanjkanje časa za druženje s partnerjem
- d) drugo:

9. Kako bi ocenili podporo vaše družine pri vaši aktivnosti v PGD Srpenica?

- a) zelo dobro
- b) dobro
- c) srednje
- d) bolj slabo
- e) nimam podpore družine

10. Če pri 10. vprašanju niste obkrožili odgovora e, kako bi opisali to podporo? (možnih več odgovorov)

- a) družinski člani cenijo in spoštujejo moje prostovoljno delo
- b) pomagajo mi pri gospodinjskih opravilih
- c) pomagajo mi pri varstvu otrok
- d) družinski član/člani so tudi sami aktivni v PGD Srpenica
- e) drugo:

11. Vam družinski člani kdaj očitajo, da preveč časa namenite prostovoljnemu delu v PGD Srpenica?

- a) da
- b) ne
- c) včasih

12. Ste zaposleni?

- a) da
- b) ne

Če ste pri 13. vprašanju obkrožili odgovor a, odgovorite na vprašanja od 14 do 18.

13. Ali vam usklajevanje prostovoljnega dela z delovnim življenjem predstavlja težavo?

- a) pogosto
- b) redko
- c) nikoli

14. Če pri 14. vprašanju niste obkrožili odgovora c, katere težave so pri vas pri usklajevanju prostovoljnega dela z delovnim življenjem najbolj pogoste? (možnih več odgovorov)

- a) pogosta utrujenost na delovnem mestu, zaradi intervencij in aktivnostih pri PGD-ju
- b) težave pri predčasnem odhodu ali kasnejšim prihodom v službo zaradi intervencije
- c) težave pri koriščenju dopusta in nadur za namene intervencij, izobraževanja in drugih aktivnostih v PGD-ju
- d) drugo:

15. Kako bi ocenili podporo vašega delodajalca pri vaši aktivnosti v PGD Srpenica?

- a) zelo dobro
- b) dobro
- c) srednje
- d) bolj slabo
- e) slabo
- f) nimam podpore delodajalca

16. Če pri 16. vprašanju niste obkrožili odgovora f, kako bi opisali to podporo? (možnih več odgovorov)

- a) delodajalec spoštuje in ceni mojo aktivnost pri PGD Srpenica
- b) ob intervencijah mi delodajalec omogoči predčasen odhod iz službe ali kasnejši prihod
- c) ob raznih aktivnostih v PGD-ju, izobraževanjih in izpitih, namenjenim gasilcem, mi delodajalec omogoči koriščenje dopusta ali nadur
- d) drugo:

17. Menite, da je kdaj vaše delo na delovnem mestu zaradi raznih aktivnostih in intervencij v PGD Srpenica slabše opravljeno?

- a) da
- b) včasih
- c) nikoli

18. Kako izkoristite svoj prosti čas, ki vam še ostane ob prostovoljni aktivnosti, družinskimi in delovnimi obveznostmi? (možnih več odgovorov)

- a) šport
- b) hobi
- c) druženje z družino, otroki
- d) druženje s prijatelji
- e) nimam prostega časa
- f) drugo:

19. Kaj menite, komu je lažje usklajevati prostovoljno delo z družinskim in delovnim življenjem, ženskam ali moškim?

- a) ženskam
- b) moškim
- c) ni razlike med ženskami in moškimi

20. Pojasnite vaš odgovor na 20. zastavljeno vprašanje?

(npr.: ženske imajo v poprečju manj zahtevno delovno mesto kot moški, ženska postori več dela v gospodinjstvu kot moški, mati več časa preživi z otroki, jih vzgaja in varuje kot oče, moški so bolj aktivni v PGD-ju kot ženske ...)

.....
.....
.....

Zahvaljujem se vam za vaše odgovore!

2. Preverjanje hipoteze

Opažene frekvence f_0 so:

spol	težave da	težave ne	skupaj
ženski	5 (a)	3 (b)	8
moški	13 (c)	19 (d)	32
skupaj	18	22	40

Pričakovane (teoretične) frekvence f_i , izračunane po formuli $f_i = (V_v \times V_s) / SV$, so:

spol	težave da	težave ne	skupaj
ženski	3,6 (a)	4,4 (b)	8
moški	14,4 (c)	17,6 (d)	32
skupaj	18	22	40

Dve teoretični frekvenci ali 50 % vseh sta manjši od 5 , torej več kot dopustnih 20 %, zato uporabimo Yatesovo korekturo za kontinuiteto vzorčne distribucije, kjer opažene frekvence, ki so večje od pripadajočih teoretičnih frekvenc, zmanjšamo za 0,5. Tiste opažene frekvence, ki so manjše od pripadajočih teoretičnih, pa povečamo za 0,5.

Delovna tabela za računanje hi-kvadrata:

celica	f_0	korektura $f_0 \pm 0,5$	f_i	$f_0 - f_i$	$(f_0 - f_i)^2$	$(f_0 - f_i)^2 / f_i$
a	5	4,5	3,6	0,9	0,81	0,23
b	3	3,5	4,4	-0,9	0,81	0,18
c	13	13,5	14,4	-0,9	0,81	0,05
d	19	18,5	17,6	0,9	0,81	0,04
skupaj	40	40	40	0		0,5

$$\text{Hi - kvadrat: } x^2 = \sum \frac{(f_0 - f_i)^2}{f_i} = 0,5$$

$$\text{Stopinje prostosti: } sp = (v - 1) \times (s - 1) = (2 - 1) \times (2 - 1) = 1$$

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana, Helena Kragelj, vpisana na Fakulteto za socialno delo, visokošolski študijski program, v študijskem letu 2001/2002 kot izredna študentka, izjavljam, da sem diplomsko delo, z naslovom Usklajevanje prostovoljnega dela z družinskim in delovnim življenjem, napisala samostojno, s korektnim navajanjem virov in ob pomoči mentorice doc. dr. Bojane Mesec.

Datum: 22. junij 2009

Podpis: Helena Kragelj